

İzmir İli, Basmane ve Kadifekale Bölgesinin Kentsel İyileştirilmesine Yönelik Planlama Stratejileri

Kentsel Dönüşüm Ana Bilim Dalı

Dönem Projesi

Aylin Gökür

Y220216041

Proje Danışmanı: Doç. Dr. Ayşe KALAYCI ÖNAÇ

Ağustos 2024

İzmir İli, Basmane ve Kadifekale Bölgesinin Kentsel İyileştirilmesine Yönelik Planlama Stratejileri

ÖZ

Bu çalışma, tarihi M.Ö. 8500'lere kadar uzanan ve stratejik konumuyla Helenistik, Roma, Bizans, Osmanlı ve modern Türkiye dönemlerinde önemli bir yerleşim merkezi olmuş olan İzmir'in, tarihi ve kültürel açıdan zengin Basmane ve Kadifekale bölgelerinde kentsel iyileştirme stratejileri geliştirmeyi amaçlamaktadır. Çalışma, bu bölgelerin sosyo-ekonomik ve mekânsal dinamiklerini anlamak ve kentsel iyileştirme için gerekli stratejik adımları belirlemek için kapsamlı bir analiz sunmaktadır.

Giriş kısmında, tarihi mirasın kent kimliğindeki rolü ile kentsel yenileme ve kentsel iyileştirme kavramlarından bahsedilmiştir. Ayrıca Basmane-Kadifekale bölgesinde gözlemlendiği düşünülen süzülme ve soylulaştırma kavramları tanımlanmış, çalışma alanı olarak neden bu bölgenin seçildiği açıklanmıştır.

Bulgular bölümünde ilk olarak kentin ve bölgenin tarihsel gelişimi ile sahip olduğu tarihi ve kültürel miras anlatılarak hem İzmir'in ülke ve dünya mirası açısından önemi hem de bölgenin İzmir için anlamı vurgulanmıştır. Basmane'de tarih içinde yaşanan göç olgusunun sebep ve sonuçları günümüze kadar takip edilerek bu olgunun Basmane için değişik neden ve biçimlerle de olsa hep gündemde olduğu anlatılmıştır.

İlerleyen bölümlerde, çalışma alanında son dönemde yaşanan sosyal, fiziksel ve ekonomik değişimlerden bahsedilmiştir. Ayrıca fiziksel çevreyi tanımlamak adına alanın altyapısı ve en önemli ekonomik faaliyeti olan turizme dair bulunduğu durum incelenmiştir.

Alanın kendisi dışında, çalışmaya dair önemli bulgu niteliği taşıyan yürürlükteki planlar ve alan genelinde hazırlanmış çalışmalar listelenerek kapsamlarıyla ilgili bilgi verilmiştir.

Çalışmada saha ziyaretleri, gözlemler, makale incelemeleri ve fotoğraf çekimleri gibi yöntemler kullanılmıştır. Araştırma, İzmir'in Basmane ve Kadifekale bölgeleriyle ilgili gerçekteşirilen literatür taramaları üzerine kurulmuştur.

Çalışma kapsamında alanın güncel durumunu irdeleyen bir GZFT analizi hazırlanmış, bu analizden yola çıkarak Basmane- Kadifekale bölgesi için kentsel iyileştirmeye yönelik plan stratejisi önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Basmane, Kadifekale, kentsel iyileştirme, göç, planlama stratejisi

The Planning Strategies for Urban Improvement of the Basmane and Kadifekale Regions in İzmir Province

Abstract

This study aims to develop urban improvement strategies for the Basmane and Kadifekale districts of İzmir, which have been significant settlement centers since 8500 BCE due to their strategic location and rich historical and cultural heritage, spanning the Hellenistic, Roman, Byzantine, Ottoman, and modern Turkish periods. The research provides a comprehensive analysis to understand the socio-economic and spatial dynamics of these areas and to identify the strategic steps necessary for urban improvement.

The introduction discusses the role of historical heritage in urban identity and the concepts of urban renewal and urban improvement. Additionally, the concepts of filtering and gentrification, as observed in the Basmane-Kadifekale area, are defined, and the reasons for selecting this area as the study site are explained.

In the findings section, the historical development of the city and the region, along with their historical and cultural heritage, are discussed, highlighting İzmir's significance in both national and global heritage, as well as the importance of the region for the city. The causes and consequences of migration experienced in Basmane throughout history are traced up to the present, demonstrating that this phenomenon has always been a prominent issue for Basmane, albeit for different reasons and in various forms.

Subsequent sections discuss the recent social, physical, and economic changes in the study area. Additionally, to characterize the physical environment, the area's infrastructure and its status in relation to tourism, the most significant economic activity, are examined.

Beyond the area itself, important findings related to existing plans and studies prepared for the area are listed, with details provided on their scope. The study employs methods

such as field visits, observations, article reviews, and photography. The research is based on a review of the literature related to İzmir's Basmane and Kadifekale districts.

A SWOT analysis examining the current state of the area was prepared within the study, and based on this analysis, a strategic plan for urban improvement in the Basmane-Kadifekale region was proposed.

Keywords: Basmane, Kadifekale, urban improvement, migration, planning strategy

İçindekiler

Öz	ii
Abstract	iii
Şekiller Listesi	vii
Tablolar Listesi	viii
1 Giriş	1
1.1 Tarihi Kentler ve Kent Kimliği.....	1
1.2 Kentsel Yenileme ve Kentsel İyileştirme Kavramları	2
1.3 Süzülme ve Soylulaştırma Kavramları	3
1.4 Basmane Bölgesinin Kentsel İyileştirme Strateji Çalışması İçin Seçilmesi ..	4
2 Literatür Taraması	5
3 Materyal-Yöntem	10
4 Bulgular	10
4.1 İzmir'in Tarihi.....	10
4.2 Basmane'nin Tarihi Gelişimi	13
4.3 Basmane ve Kadifekale Bölgesine ait Kültürel ve Tarihi Zenginlikler	17
4.4 Tarih İçinde Basmane'nin Göç ile Dönüşüm Süreçleri	21
4.5 Bölgede Yakın Dönemde Yaşanan Değişimler	23
4.5.1 Sosyal Değişimler	23
4.5.2 Fiziksel Değişimler	27
4.5.3 Ekonomik Değişimler	29
4.6 Bölgenin Turizm Faaliyetleri Açısından Değerlendirilmesi.....	32
4.7 Alanda Yürürlükte Olan Plan ve Projeler	33
4.8 Bölgede Yakın Dönemde Yaşanan Değişimler	34
4.8.1 1/5000 Ölçekli Kemeraltı ve Çevresi Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı	36

4.8.2 1/1000 Ölçekli Kemeraltı Koruma Amaçlı Revizyon İmar Planları (KARİP).....	37
4.8.3 İzmir Tarih Projesi	37
4.8.4 Kemeraltı ve Çevresi Yenileme Alanı	38
4.8.5 Sokak Sağlıklaştırma Projeleri.....	40
4.8.6 İzmir Tarih Sürdürülebilir Ulaşım Projesi	40
4.8.7 Kemeraltı Aydınlatma Master Planı	41
4.8.8 Basmane Çevresel Tasarım Önerileri	42
4.8.9 İzmir Yeşil Şehir Eylem Planı	43
4.8.10 İzmir Sürdürülebilir Enerji ve İklim Eylem Planı.....	43
4.8.11 İzmir Turizm Tanıtım Stratejisi ve Eylem Planı 2020-2024	43
4.8.12 İzmir İl Afet Müdahale Planı 2021	44
4.8.13 İzmir Gönüllü Yerel Değerlendirme Raporu 2021	44
4.8.14 Basmane Oteller Sokağı Rehabilitasyon ve Canlandırma Projesi	45
4.9 GZFT Analizi.....	45
5 Sonuç ve Öneriler	49
Kaynaklar	57

Şekiller Listesi

Şekil 1.1	Basmane-Kadifekale Çalışma Alanı ve İzmir İçerisindeki Konumu	5
Şekil 4.1	Symrna Agorası Genel Görünüşü	12
Şekil 4.2	Basmane'nin Yüzyıllar İçinde Yaşadığı Toplumsal Değişimler.....	13
Şekil 4.3	Basmane ve Yakın Çevresi Uydu Görüntüsü.....	14
Şekil 4.4	Anafartalar Caddesi Fotoğrafı, 1900.....	15
Şekil 4.5	Basmane Garı Önü Fotoğrafı, 1920	16
Şekil 4.6	Basmane Tarihi Konut Dokusunu Gösteren Fotoğraf.....	17
Şekil 4.7	İzmir Tarihi Liman Kenti Alan Yönetim Planı Sit Alanları	18
Şekil 4.8	İzmir Tarihi Liman Kenti Yönetim Alanı İçerisindeki Tescilli Yapılar .	19
Şekil 4.9	Somut Olmayan Kültürel Miras Envanteri	20
Şekil 4.10	Yangından Sonra Symrna Fotoğrafı.....	22
Şekil 4.11	Anafartalar Caddesinin Güncel Durumu, 2024.....	26
Şekil 4.12	Semtte çökme tehlikesine dair uyarı konulmuş ve ev sahipleri tarafından başkalarının kullanımını engellemek amacıyla pencere ve kapısı beton ile örtülmüş bir ev, 2021	29
Şekil 4.13	Basmane'de Bir Sokak Fotoğrafı	31
Şekil 4.14	Bölgenin gece aydınlatma durumu, 2017.....	34
Şekil 4.15	Alanda Yürürlükte Olan Plan ve Projeler	35
Şekil 4.16	Alanda Yürürlükte Olan İmar Planları	35
Şekil 4.17	1/5000 Kemeraltı ve Çevresi Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı	36
Şekil 4.18	Kemeraltı ve Çevresi Yenileme Alanı Program Hedefleri.....	38
Şekil 4.19	Kemeraltı ve Çevresi Yenileme Alanı Fiziksel Hedefler.....	39
Şekil 4.20	İzmir tarihi Liman Kenti Alan Yönetim Planı kapsamında bulunan Sokak Sağlıklaştırma Projeleri	40
Şekil 4.21	Basmane Çevresel Tasarım Projesi, 2019.....	42

Tablolar Listesi

Tablo 4.1	Güçlü Yönler – Zayıf Yönler	45
Tablo 4.2	Tablo 4.2 Fırsatlar- Tehditler	47
Tablo 5.1	Basmane- Kadifekale Bölgesi Kentsel İyileştirme Plan Stratejileri.....	52

1 Giriş

1.1 Tarihi Kentler ve Kent Kimliği

Kent, tarihin farklı dönemlerine ait fiziksel, sosyal ve kültürel katmanların tarihsel süreklilik içinde üst üste yığılması sonucu oluşan fiziksel, mekansal ve sosyal bir ortamdır (Biol, 2007). Kentler, toplumların yaşam alışkanlıkları, ihtiyaçları ve kültürleri doğrultusunda şekillenirken aynı zamanda toplumlar da yaşadıkları mekânlara ve orada bulunan diğer toplulukların etkilerine bağlı olarak yaşamlarını biçimlendirirler (Kalaycı Önaç vd., 2020).

Kentlerin tarihi alanları, kent kimliğini oluşturan önemli bileşenlerdir. Arabulan (2008), tarihi kent dokularının, geçmiş medeniyetlerin sosyal, kültürel ve ekonomik yaşam biçimlerini, dünya görüşlerini ve estetik kaygılarını geleceğe taşıyan, insanlar tarafından insanlar için inşa edilmiş mekânlar olduğunu ifade eder.

İnsanlar tarafından oluşturulan çevreler, kültürün bir parçası oldukları için tarihi önem taşır. Bu değerlerin tümü, tarihi çevreyi meydana getirir. Bazı tarihi çevreler, kendi başlarına anıt olmasalar bile, bir arada buldukları için tarihi, geleneksel ve estetik değerler taşır. Tarihi çevreler, bir veya daha fazla dönemin izlerini barındırabilir ve birden çok medeniyetin katkılarıyla şekillenmiş olabilir. Bu alanlar, dünya tarihine damgasını vurmuş önemli olayların yaşandığı yerler olabileceği gibi, yerel ölçekte önemli olayların gerçekleştiği alanlar da olabilir. Ancak, bir alanın tarihi çevre olarak kabul edilmesi için bu tür olayların yaşanmış olması gerekmez. Belirli bir dönemin sosyo-ekonomik ve kültürel yaşamına dair bilgiler içeren çevreler de değerlidir. Bu tür kasaba ve kentlerin tüm öğelerinin birlikte değerlendirilmesi gereklidir (Akçura, 1973).

Tarihi alanların kültürel kimlikleri, kendilerini koruyarak günümüz koşullarına uyum sağladıkları sürece varlıklarını sürdürebilirler. Ancak, plansız kentleşme, göçler ve ekonomik sebeplerle bu alanlar değer kaybetmekte, bakımsız hale gelmekte ve kullanıcı profilleri değişmektedir. Bu değişim, tarihi dokunun tahrip olmasına ve hızla yok olmasına neden olmaktadır (Arabacıoğlu vd., 2007).

Özellikle İzmir gibi tarihi ve kültürel zenginliklere sahip kentlerde, kent kimliğinin korunması ve sürdürülebilirliği, kentin geçmişten günümüze taşıdığı değerlerin yaşatılması açısından büyük önem taşımaktadır. İzmir, tarih boyunca farklı din, dil, ırk ve kültürlerden gelen toplulukların birlikte yaşadığı kozmopolit bir yerleşim merkezi olmuştur (Cilasun vd., 2016). Ancak, küreselleşme ve göç süreçleri, kentin tarihi kimlik değerlerinde kayıplara, sosyal sorunların artışına ve kültürel peyzaj özelliklerinin yitirilmesine neden olmaktadır (Yıldırım, 2019).

1.2 Kentsel Yenileme ve Kentsel İyileştirme Kavramları

Kentsel yenileme, çeşitli nedenlerle (doğal afetler, kontrolsüz göç hareketleri, yanlış devlet politikaları vb.) tahribata uğramış veya işlevini kaybetmiş kent alanlarının, sosyal, ekonomik ve mekânsal açılardan iyileştirilmesi ve yeniden işlevlendirilmesi sürecidir. Tarihi ve kültürel değerlerin korunarak geleceğe aktarılmasını hedefler (Hasol, 1998).

Kentsel yenileme kentlere yaşayan organizmalar gibi yaklaşarak, onların sabit ve değişmez olmadığını, sürekli yenilenmeleri ve uyum sağlamaları gerektiğini kabul eder. Savaşlar, doğal afetler ve toplumsal olaylar, kentlerin yıkıcı sonuçlarla karşılaşmasına neden olabilir. Bu olaylar, kentsel alanların özelliklerini kaybetmesine, işlevlerini yerine getirememesine ve terk edilmesine sebep olabilir. Zamanla gereksinimlere cevap veremeyen kent parçaları, kültürel ve sosyal değerleri nedeniyle müdahale gerektirebilir (Hasol, 1998).

Kentsel yenileme kavramı, I. ve II. Dünya Savaşları'nın ardından ortaya çıkan yıkım ve zararların onarılması gerekliliği ile gelişmiştir. 1940 ve 1950'lerde, savaş sonrası yıkılmış kentlerin fiziksel mekânlarının iyileştirilmesi ve yeniden yapımı gündeme gelmiştir. Bu dönemdeki ana yaklaşımlar, sağlıksız konut sayısını azaltmak, şehir ekonomilerini yeniden yapılandırmak ve sağlıklı konut alanları oluşturmak olmuştur. Zamanla kentsel yenileme kavramı, mevcut kentsel dokunun düzeltilmesini ifade edecek şekilde evrilmiştir (Hasol, 1998).

Türkiye'de ise kentsel yenileme, kontrolsüz göç, yanlış devlet politikaları, gecekondu alanları ve doğal afetler gibi nedenlerle tahribata uğramış veya işlevini kaybetmiş kent alanlarının varlığı ile ortaya çıkmıştır. Kentsel yenileme, yenilenmesi kararlaştırılan

alanın tarihi kimliğini ve kültürel değerlerini koruyarak, günün koşullarına uygun hale getirilmesini sağlamalıdır (Zeren, 1981).

Kentlerin sürdürülebilir gelişimi için büyük önem taşıyan kentsel yenilemenin temel hedefleri, fiziksel çevrenin iyileştirilmesi, sosyal sorunların çözülmesi ve ekonomik kalkınmanın sağlanmasıdır. Bu süreçler, kentlerin yaşanabilirliğini artırarak, hem mevcut sakinlerin yaşam kalitesini yükseltir hem de yeni yatırım ve kalkınma fırsatları yaratır.

Özellikle tarihi kent merkezlerinde gerçekleştirilen kentsel yenileme projeleri, bölgenin tarihi ve kültürel değerlerinin korunmasına da katkı sağlar. Tarihi yapılar restore edilerek turizme kazandırılır ve böylece kentlerin kültürel mirası gelecek nesillere aktarılır (Kılıç, 2023).

Kentsel yenileme, sadece fiziksel dönüşümden ibaret olmayıp, aynı zamanda sosyal ve ekonomik iyileştirme süreçlerini de içeren çok boyutlu bir yaklaşımdır. Bu nedenle, kentsel yenileme projeleri, geniş kapsamlı ve sürdürülebilir kalkınma hedefleri doğrultusunda planlanmalı ve uygulanmalıdır (Kılıç, 2023). Kentsel yenileme, koruma yaklaşımlarına zarar vermeyen, aksine onların uygulanması adına fırsat yaratan bir süreç olmalıdır. Her bir 'yer' için özel olarak düşünülmesi gereken kentsel yenileme yaklaşımları, sosyal, ekonomik ve ekolojik açıdan sürdürülebilir olmalıdır (Zeren, 1981).

Literatürde yer alan kentsel yenileme yöntemleri arasında kentsel temizleme, kentsel yeniden canlandırma, kentsel yeniden geliştirme, kentsel yeniden oluşturma, kentsel iyileştirme, kentsel esenleştirme, kentsel soylulaştırma, kentsel yeniden inşa, kentsel yeniden yerleştirme ve kentsel bezeme bulunmaktadır (Özden, 2002; Günay, 1992).

1.3 Süzülme ve Soylulaştırma Kavramları

Süzülme, bir mahallede konutların zamanla daha yüksek gelirli sakinlerden daha düşük gelirli sakinlere doğru el değiştirmesi sürecidir. Bu süreç, konut fiyatlarının düşmesi ve üst gelir grubuna ait kişilerin daha yeni veya daha pahalı konutlara taşınması sonucu gerçekleşir. Süzülme, konut piyasasında yaşanan değer kayıpları ve konutların ekonomik yaşam döngüleri ile ilişkilidir. Ekonomik sebeplerden veya hane

halkı koşullarından kaynaklanan bakım yetersizliği, konutların köhneleşmesine ve dolayısıyla konut piyasasında fiyatların düşmesine yol açar (Kılıç, 2023).

Soylulaştırma, genellikle düşük gelirli veya işçi sınıfına ait kentsel alanların, orta ve üst sınıf sakinler tarafından yeniden yerleşim görmesi sürecidir. Bu süreç, konut fiyatlarının ve kiraların yükselmesine, mahallenin fiziksel ve sosyal yapısının değişmesine yol açar. Soylulaştırma, yerinden edilme ile yakından ilişkilidir ve genellikle düşük gelirli sakinlerin, artan maliyetler ve değişen mahalle dinamikleri nedeniyle yaşadıkları yerleri terk etmek zorunda kalması ile sonuçlanır (Kılıç, 2023).

1.4 Basmane Bölgesinin Kentsel İyileştirme Strateji Çalışması İçin Seçilmesi

İzmir, Helenistik dönemden başlayarak Osmanlı ve Cumhuriyet dönemlerine kadar uzanan zengin bir tarihe sahiptir. Basmane bölgesi tarihi, kültürel ve mimari değerleriyle farklı dönemlere ait izler taşımaktadır ve İzmir'in çok kültürlü yapısını yansıtan önemli bir örnektir.

Bu bölge Osmanlı döneminde önemli bir ticaret merkezi olmuş, 19. yüzyılda demiryolu bağlantısının kurulmasıyla daha da gelişmiştir. İzmir'in 1922 yangını sırasında büyük zarar gören bölge, Cumhuriyet döneminde yeniden inşa edilmiştir. Ancak zamanla ekonomik sıkıntılar ve plansız kentleşme nedeniyle bölge eski ihtişamını yitirmiştir (Kalaycı Önaç vd., 2020).

Sahip olduğu zengin tarihi ve kültürel miras ve bugün içinde bulunduğu sosyal, ekonomik ve fiziki koşullar sebebiyle İzmir Basmane-Kadifekale bölgesi tarihi bölgelerde kentsel iyileştirme strateji çalışması için örnek olarak seçilmiştir.

Strateji önerileri oluştururken öncelikle bölgenin fiziksel yapısı, sosyal dokusu, ekonomik durumu ve çevresel koşulları incelenmiştir. Mevcut durum analizi sonucunda, bölgedeki ana sorunlar ve iyileştirilmesi gereken alanlar belirlenmiştir. Bu sorunlar genellikle altyapı eksiklikleri, sosyal uyum sorunları, ekonomik geri kalmışlık ve çevresel bozulmalar olabilir (Perşembe vd., 2018).

Sonraki aşama hedeflerin belirlenmesi ve buna bağlı olarak stratejilerin geliştirilmesidir.

Şekil 1.1 Basmane-Kadifekale Çalışma Alanı ve İzmir İçerisindeki Konumu, (Yorulmaz, 2022).

2 Literatür Taraması

Araştırma için yürütülen literatür taraması kapsamında bölgenin tarihsel gelişimi, kültürel ve tarihi miras varlığı, kentsel dönüşüm ve yenileme örnek ve kavramları, Basman ve Kadifekale bölgesinin günümüz koşulları, göç kavramı ve tarihi bölgelerde yürütülen kentsel tasarım ve planlama önerileriyle ilgili kaynaklar incelenmiştir.

Basmane-Kadifekale aksı, Helenistik dönemden Osmanlı dönemine kadar uzanan geniş bir tarihsel geçmişe sahiptir. Bu tarihsel birikim, bölgenin fiziksel, sosyal ve kültürel kimliğini şekillendirmiştir. Ancak, özellikle 2011 yılından itibaren Suriye iç savaşı nedeniyle İzmir'e yoğun mülteci göçü, bölgenin mekânsal ve peyzaj özelliklerinde belirgin değişimlere yol açmıştır. **Kalaycı Önaç vd. (2020)** "Peyzaj

Kimlik Özelliklerini Değerlendirme Matrisi" kullanarak yapılan bir çalışma ile, bölgenin mülteci yerleşimi öncesi ve sonrası peyzaj kimlik özellikleri görsel değerlendirme yöntemiyle karşılaştırmıştır. Araştırma, bölgedeki sokak dokusu, bitkisel doku, kentsel donatılar ve tarihi yapılar gibi peyzaj bileşenlerinin önemli değişimler geçirdiğini ortaya koymuştur. Özellikle, yeşil alanların azalması, tarihi yapıların tahrip olması ve yeni yapıların eski dokuyla uyumsuz şekilde inşa edilmesi gibi dönüşümler belirlenmiştir. Bu dönüşümlerle ilgili tarihi ve kültürel değerlerin korunmasına yönelik stratejiler, yeşil alanların artırılması ve kentsel donatıların iyileştirilmesi gibi, kentsel kimlik ve peyzaj özelliklerinin sürdürülebilir bir şekilde korunmasına yönelik öneriler geliştirilmiştir (Kalaycı Önaç vd., 2020).

Altınay (2022) yüksek lisans tezinde, Basmane bölgesinin Osmanlı döneminden Cumhuriyetin ilk yıllarına kadar uzanan tarihsel gelişimini ve bölgenin kentsel dokusunun bu süreçlerde geçirdiği önemli dönüşümleri incelemiştir. Basmane Garı ve çevresindeki ticaret merkezleri tarihsel süreç içinde bölgenin stratejik konumunu güçlendirmiş, ancak plansız yapılaşma ve demografik değişimlerle mücadele edilmesi gerekmiştir. 1950'lerden itibaren Güneydoğu Anadolu'dan gelen göçmenler ve son yıllarda Suriyeli mültecilerle birlikte Basmane'nin çok kültürlü yapısı daha da çeşitlenmiş, ancak bu durum sosyal ve ekonomik sorunları da beraberinde getirmiştir. Çalışma, Basmane'deki kentsel boşlukların, sosyal etkileşim alanları olarak yeniden değerlendirilmesini ve bu mekânların iç ve dış mekân sınırlarının geçişliliği bağlamında ele alınmasını incelemektedir.

Yorulmaz, (2022) "Tarihsel Süreç İçerisinde İzmir Konaklama Tesislerinin Gelişimi, Basmane Bölgesinin Toplumsal Yapısının Süreç İçerisinde Geçirdiği Değişimler ve Konaklama İşletmeleri ile Etkileşimi" başlıklı yüksek lisans tezinde Basmane bölgesi ve konaklama tesislerinin tarihsel gelişimi ve günümüzde Suriye'den gelen göç dalgası sonrası içinde bulunduğu duruma odaklanmıştır. Basmane, İzmir'in tarihi boyunca birçok değişim geçirmiş, sosyo-ekonomik yapısı ve nüfus dinamikleriyle konaklama işletmelerinin gelişiminde önemli bir rol oynamıştır. 19. yüzyılda ticaretin merkezi haline gelen Basmane, Basmane Garı'nın kurulmasıyla konutların otele dönüşmesine yol açmıştır. 1922 İzmir yangını sonrası bölgede hızla toparlanma yaşanmış, 1936'da İzmir Enternasyonal Fuarı'nın açılmasıyla otelcilik gelişmiştir. Ancak, 1980'lerden sonra fuarın önemini yitirmesi ve Anadolu'dan göç, otellerin hizmet kalitesini

etkilemiştir. Günümüzde Basmane'deki oteller, genellikle tarihi yapıların dönüştürülmesiyle oluşan, küçük kapasiteli ve ekonomik konaklama imkanı sunan işletmeler olup, mülteciler ve uzun süreli konaklama yapan misafirlere hizmet vermektedir.

Çobangil (2017) yüksek lisans tezinde, Türkiye'de göç olgusunu tarihsel olarak analiz etmekte, İzmir'in bir kıyı ve sınır kenti oluşu bağlamında Basmane bölgesindeki Suriyeli sığınmacıların güncel durumunu araştırmakta ve iyileştirilmesi gereken sorunlara yönelik izlenecek politikalar önermektedir. Basmane semtinde yapılan anket çalışmasıyla, sığınma arayanların kent yaşamına uyum süreçleri değerlendirilmiş ve yerel yönetimlerin atacağı adımlara yönelik öneriler geliştirilmiştir.

Levent (2019) ise makalesinde, 3,6 milyon Suriyeli göçmenin Türkiye'deki şehirler üzerindeki sosyo-mekânsal etkilerini incelemektedir. Bu çalışmaya göre Suriyeli göçmenlerin belirli şehirlerde yoğunlaşması konut fiyatlarında artışa, arazi kullanımında değişimlere ve kentsel hizmetlerde yetersizliklere yol açmaktadır. Ayrıca, bu göçmenlerin yaşadığı alanlarda yeni toplumsal sınırların oluşması, sosyal entegrasyonu zorlaştırmaktadır. Şehirlerin bu zorluklara karşı daha dirençli olabilmesi için planlama yaklaşımlarında esneklik ve adaptasyon sağlanması önemlidir.

Suriyeli mültecilerin Basmane semtine yerleşimlerinin ardından gündelik yaşamda meydana gelen değişiklikleri ve bu değişikliklerin ekonomik ve sosyal alandaki etkilerini inceleyen **Aşçı (2019)**, Basmane'nin bir kent içi çöküntü alanı olarak kentin çeşitli olanaklarından yoksun kalmış ve sosyal dışlanma süreçlerinin yoğun yaşandığı bir bölge olduğunu göstermiştir. Araştırma, Suriyeli mültecilerin Basmane semtine yerleşmesinden sonra gündelik yaşamda yaşanan değişimleri ortaya koymaktadır. Eski Artan kalabalık, gürültü ve suç oranları nedeniyle semtte güvenlik sorunlarının artması, buna bağlı olarak sosyal ilişkilerin zayıflaması, Suriyeli nüfusunun artışıyla mekânsal aidiyet duygusunun azalması gibi etmenler, semtin kamusal alanında kültürel etkilerini göstermiştir, Bu etkilere bağlı yaşanan sosyal dönüşüm, kentsel adalet ve sosyal uyum eksikliğini vurgulamakta ve kapsayıcı kamu politikalarının gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Kılıç (2023) tarafından yapılan çalışmada, Basmane'deki yerinden edilme ve süzülme süreçlerinin yerel halk ve göçmenler üzerindeki etkileri derinlemesine incelenerek,

mahallede yaşanan dönüşümlerin sosyal, ekonomik ve mekânsal dinamikleri ortaya konmaktadır. Basmane, son yıllarda göçmenler ve dezavantajlı gruplar için önemli bir sığınak haline gelmiştir. Tez, uzun süreli sakinler ve ticari mülk sahipleriyle yapılan görüşmeler temelinde, mahallede azınlık durumunda kalmanın uzun süreli kullanıcıların mekân algısını nasıl etkilediğini araştırmaktadır.

Araştırma bulguları, Basmane'deki fiziksel ve ekonomik değişimlerin, yatırımsızlığın, konut değerlerindeki düşüşün ve değişen çoğunluk-azınlık dengelerinin, yerel halkın ve göçmenlerin semte yabancılaşmasına neden olduğunu göstermektedir. Ayrıca hem yerel halkın hem de göçmenlerin semte karşı duydukları aidiyet hissinin sarsıldığı ve kendilerini güvende hissetmedikleri gözlemlenmiştir. Mahallede yaşanan süzülme süreçleri, yerinden edilme baskısı ve yerel halkın deneyimleri ile ilişkilendirilmiştir. Bu süreçler, soylulaşma merkezli yerinden edilme deneyimleri ile benzerlik göstermektedir.

Ertürk (2019)'un yüksek lisans tezi, İzmir'in Basmane bölgesinde kapsayıcı tasarım ilkelerini araştırmak için psikocoğrafya yöntemini kullanmış, bu bölgedeki insanların ihtiyaçlarını ve beklentilerini anlamak için bir anket gerçekleştirmiş ve elde edilen bulgulara dayanarak, Hatuniye Parkı için kapsayıcı kentsel mobilya tasarımı önerileri geliştirilmiştir. Tezin sonucunda kapsayıcı kentsel mobilya tasarımının, Basmane gibi çok kültürlü ilçelerin yaşanabilirliğini ve sosyal uyumunu önemli ölçüde artırabileceğini sonucuna varılmıştır.

İzmir Tarihi Liman Kenti Yönetim Planı (2022) çalışması, 2022-2027 yılları için İzmir'in tarihi ve kültürel mirasının korunması ve yönetilmesine yönelik stratejik bir çerçeve sunmaktadır. Plan, Bornova'daki Yeşilova ve Yassitepe Höyükleri ile Bayraklı'daki Eski Smyrna'yı bağlantı noktaları olarak tanımlar ve Konak'taki Smyrna Antik Kenti, Tarihi Kemeraltı Çarşısı, Basmane, Kadifekale ve çevresini yönetim alanı olarak belirler. Bu bölgelerin tarihi ve kültürel değerleri, mekânsal planlama ve koruma stratejileri ile bir arada değerlendirilmiştir.

Plan, İzmir'in 8500 yıllık geçmişini ve kentin tarihi dönüşümlerini ele alarak, kültürel mirasın bütüncül biçimde korunmasını amaçlamaktadır. Beş aşamalı planlama süreci boyunca, coğrafi özellikler, tarihsel araştırmalar, demografik ve ekonomik yapı, sosyal ve mekânsal analizler gerçekleştirilmiş; alanın güçlü ve zayıf yönleri, fırsatlar ve

tehditler değerlendirilmiştir. Yönetim planı, kültürel mirasın korunması, mekânsal planlama araçlarının etkinleştirilmesi, sosyal ve ekonomik yapının güçlendirilmesi, ziyaretçi yönetim sisteminin geliştirilmesi ve risk yönetimi konularında stratejik hedefler ve eylemler belirlemektedir. Bu kapsamda, İzmir'in tarihi ve kültürel dokusunun korunması ve sürdürülebilir kalkınmasının sağlanması hedeflenmektedir.

İzmir Tarih Projesi Tasarım Stratejisi Raporu (2015), İzmir'in tarihsel ve kentsel gelişim süreçlerinin mekânsal farklılaşma, ekonomik büyüme ve sosyo-kültürel dinamikler açısından ele alınmasını kapsamaktadır. İzmir'in tarihsel çekirdeğinin korunması ve yeniden tasarlanması sürecinde, kentsel büyüme ve mekânsal farklılaşma dinamiklerinin etkileri detaylı bir şekilde incelenmiştir. Rapora göre, genel olarak bölgenin kentin tümü içindeki kayıp süreci devam etmekte ve bölge geçiş bölgesi olma niteliğini değiştirecek bir canlılık gösterememektedir. Bu alanın koruma ve gelişme bütünlüğünü sağlayacak biçimde yeniden tasarlanması konusundaki gereksinim üzerine İzmir Büyükşehir Belediyesi İzmir-Tarih Projesi'ni başlatmıştır.

Proje alanı tümüyle arkeolojik sit olması, bu alanlarda yapılacak uygulamaların uzun bir sürece yayılmasına sebep olmaktadır. Bu zorlukların aşılabilmesi ve uygulamada etkili olunabilmesi için, TARKEM gibi yeni tür aktörlerin geliştirilmesi önerilmiştir.

İzmir'deki ulaşım sistemini geliştirmek ve sürdürülebilir hale getirmek için kapsamlı bir çerçeve sunan **WRI Türkiye (2017)** 'İzmir Tarih Sürdürülebilir Ulaşım Projesi' raporunda, erişilebilirlik, sürdürülebilirlik ve ekonomik kalkınma hedefleriyle metro, tramvay, toplu taşıma araçları, bisiklet ve yaya altyapısı gibi çeşitli projeleri içermektedir. Projenin temel amacı, çeşitli ulaşım modlarının entegrasyonunu sağlayarak, toplu taşıma kullanımını teşvik etmek ve bisiklet ile yaya dostu bir kentsel altyapı oluşturmaktır. Bu projelerin hayata geçirilmesiyle, kentte trafik sıkışıklığı, hava kirliliği ve kazalar gibi sorunların azaltılması, toplu taşıma kullanımının artırılması ve kent içi ulaşımın daha çevre dostu hale getirilmesi hedeflenmiştir.

3 Materyal – Yöntem

Bu çalışmada, İzmir ili Basmane ve Kadifekale bölgelerinin kentsel iyileştirilmesine yönelik planlama stratejilerini belirlemek amacıyla saha ziyareti, gözlem, makale incelemeleri ve fotoğraf çekimleri gibi yöntemler uygulanmıştır.

Araştırma, İzmir'in Basmane ve Kadifekale bölgelerinde gerçekleştirilen saha çalışmaları ve literatür taramaları üzerine kurgulanmıştır. Bu bağlamda, bölgenin sosyo-ekonomik ve mekânsal dinamiklerini anlamak için gözlemler yapılmış ve bu gözlemler halkla etkileşime geçme fırsatı sağlamıştır. Saha ziyaretleri sırasında, bölgedeki kentsel yapılaşma, sosyal ve ekonomik faaliyetler, altyapı ve hizmetler gözlemlenmiştir.

İncelenen makaleler ve tezler, bölgenin tarihsel gelişimi, sosyo-ekonomik yapısı, göç kavramı ve yerinden edilme süreçleri gibi çeşitli konuları ele almaktadır. Özellikle, Basmane'nin tarihi ve günümüzdeki durumu, göçmenlerin yerleşimi sonrası meydana gelen değişimler, Kadifekale Kentsel Dönüşüm Projesi'nin etkileri ve bölgedeki otellerin gelişimi üzerine yapılan çalışmalar incelenmiş ve kentsel iyileştirme stratejilerinin belirlenmesinde önemli bir rol oynamıştır.

Saha ziyaretleri sırasında, bölgenin mevcut durumunu belgelemek ve görsel veriler elde etmek amacıyla fotoğraf çekimleri yapılmıştır. Fotoğraflar, bölgedeki fiziksel yapıyı, kentsel doku içerisindeki değişimleri ve iyileştirme gereksinimlerini somut olarak ortaya koymaktadır.

4 Bulgular

4.1 İzmir'in Tarihi

İzmir, Ege Bölgesi'nde yer alan ve tarihi M.Ö. 8500'lere kadar uzanan önemli bir liman kentidir. Antik dönemde Smyrna adıyla bilinen şehir, Helenistik, Roma, Bizans, Osmanlı ve modern Türkiye dönemlerinde önemli bir yerleşim merkezi olmuştur. İzmir, stratejik bir liman kenti olarak tarih boyunca ticaretin merkezi olmuş, yüzyıllar

boyunca farklı kültürleri kendine çekmiş ve bu durum şehrin sosyal ve mimari dokusunu şekillendirmiştir. (Yakıcı, 2018).

Osmanlı döneminde İzmir, önemli bir ticaret limanı olarak gelişmeye devam etmiş ve küresel ticaret ağlarındaki rolünü pekiştirmiştir. Şehrin çok kültürlü karakteri, farklı etnik ve dini toplulukların bir arada yaşamasıyla daha da zenginleşmiş ve bu durum İzmir'in canlı atmosferine katkıda bulunmuştur. Cumhuriyet döneminde ise İzmir, önemli bir kentsel gelişim ve modernleşme sürecinden geçerken, tarihi ticaret merkezi ve kültürel çeşitlilik merkezi olma özelliğini korumuştur (Yakıcı, 2018).

İzmir, Neolitik Çağ'dan itibaren yerleşim görmüş bir bölgedir. İlk yerleşim izlerine, İzmir'in batısında yer alan Yeşilova Höyüğü'nde rastlanmaktadır. Bu bölge, İzmir'in tarih öncesi dönemlerine ışık tutmaktadır (İTLK, 2022). Yeşilova ve Yassitepe, İzmir'in en eski yerleşim yerleri olarak kabul edilir ve Neolitik döneme ait önemli arkeolojik kalıntılar barındırmaktadır. Bu dönemde, tarım ve hayvancılıkla uğraşan topluluklar, bölgede yerleşik hayata geçmiştir (Çobangil, 2017).

İzmir, antik Smyrna, MÖ 650-545 yılları arasında altın çağını yaşamış ve Roma Dönemi'nde de bu önemini korumuştur. İzmir'in antik dönem tarihi, M.Ö. 11. yüzyıla kadar uzanır (İTLK, 2022). İzmir, M.Ö. 3000'lerde Bayraklı Tepekule'de bulunan Symrna yerleşimi ile önemli bir ticaret merkezi haline gelmiştir. Helenistik dönemde, İzmir limanı ve agora, kentin ekonomik ve sosyal hayatının merkezi olmuştur. Roma döneminde ise İzmir, Asya eyaletinin bir parçası olarak büyük bir gelişim göstermiş ve Roma İmparatorluğu'nun önemli liman şehirlerinden biri olmuştur (Perşembe vd., 2018).

Smyrna, M.Ö. 334'te Büyük İskender'in komutanı Lysimachos tarafından yeniden inşa edilerek, güçlü surlarla çevrili bir şehir haline getirilmiştir M.Ö. 1. yüzyılda Roma İmparatorluğu'nun hakimiyetine giren İzmir, bu dönemde büyük bir gelişim göstermiştir. Roma İmparatorluğu döneminde, Agora, tiyatro ve stadyum gibi büyük yapılar inşa edilmiştir. Bizans döneminde de İzmir, önemli bir liman ve ticaret merkezi olmaya devam etmiştir. Kent, bu dönemde birçok kez saldırıya uğramış ve defalarca yeniden inşa edilmiştir (İTLK, 2022).

Şekil 4.1 Symrna Agorası Genel Görünüşü, (İTLK, 2022).

Bizans döneminde ise İzmir bir süre duraklama devri geçirmiştir ancak Osmanlı İmparatorluğu'nun egemenliği altına girmesiyle yeniden canlanmıştır. 1415 yılında Osmanlı İmparatorluğu'nun kontrolüne giren ve 15. yüzyıldan itibaren Osmanlı'nın önemli ticaret limanlarından biri haline gelen İzmir, 17. yüzyılda ticaret yollarının kesişim noktası olarak hızla büyümüştür. Bu dönemde, İzmir kozmopolit bir yapıya bürünmüş ve çeşitli etnik ve dini gruplar bir arada yaşamıştır (Arabacıoğlu vd., 2007).

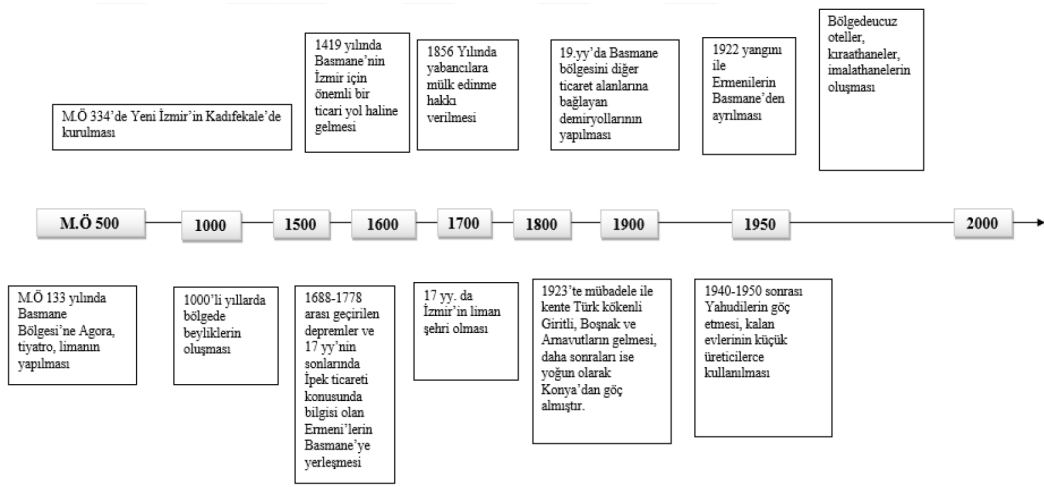
1923'te Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasıyla birlikte İzmir, ülkenin modernleşme sürecinde önemli bir rol oynamıştır. İzmir İktisat Kongresi, Türkiye'nin ekonomik politikalarının şekillendirilmesinde kritik bir etkinlik olarak bu kentte düzenlenmiştir. Cumhuriyet döneminde İzmir, sanayi ve ticaretin merkezi olma özelliğini korumuş ve hızla büyümeye devam etmiştir (İTLK, 2022).

Tarih boyunca İzmir Tarihi Liman Kenti, hem kara hem de deniz ticaret yollarının kesişiminde yer alarak günümüze kadar kesintisiz bir liman kenti olma özelliğini

göstermiştir. Bugün İzmir, Türkiye'nin üçüncü büyük metropolü olarak ekonomik, kültürel ve turistik açıdan önemli bir merkezdir (İTLK, 2022).

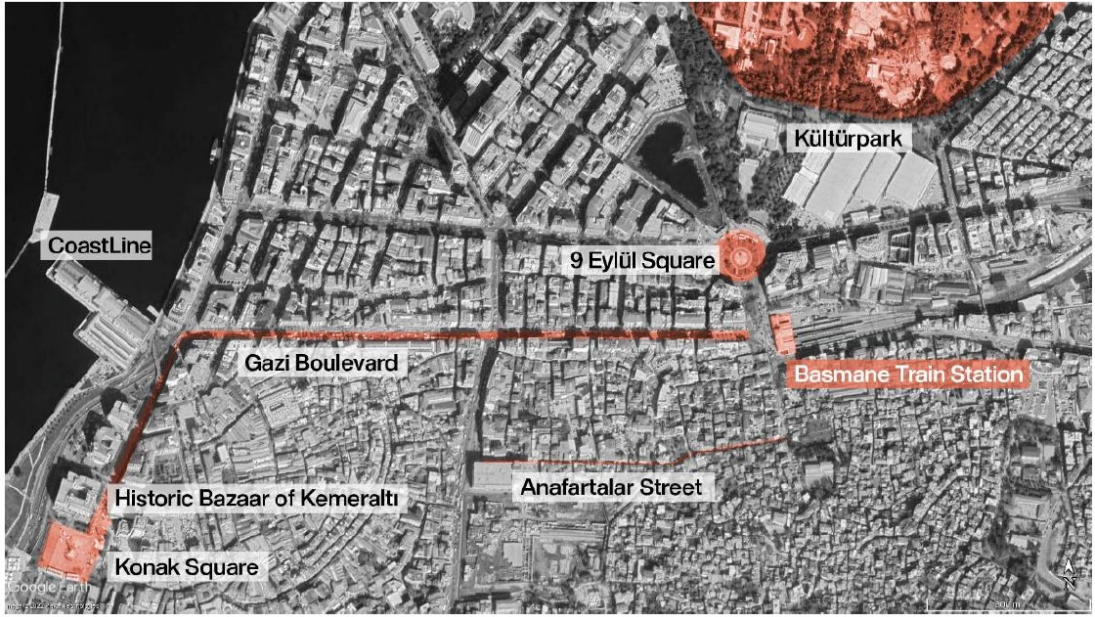
4.2 Basmane'nin Tarihi Gelişimi

Basmane, İzmir'in Konak ilçesinde yer alan ve tarihi zenginlikleri ile bilinen bir semttir. Basmane bölgesi, Helenistik dönemde oluşmuş ve Roma, Bizans, Beylikler ve Osmanlı dönemlerinden geçmiştir. Bölge, bu kültürlerin tümünün izlerini taşıyan katmanlarla günümüze kadar gelmiştir (Perşembe vd., 2018).

Şekil 4.2 Basmane'nin Yüzyıllar İçinde Yaşadığı Toplumsal Değişimler, (Yorulmaz, 2022).

Basmane'nin tarihi, Helenistik dönemde Symrna antik kentinin idari, kültürel ve dini merkezi olarak bilinmesiyle başlamaktadır. Bu dönemde, semtin içinde yer alan Agora ören yeri, antik kentin önemli bir parçasını oluşturur. Ayrıca, Osmanlı döneminde de önemli bir yerleşim yeri olan Basmane, farklı etnik grupların birlikte yaşadığı bir bölge olmuştur. Bu dönemde inşa edilen konutlar ve kamu binaları, semtin zengin tarihini ve kültürel çeşitliliğini yansıtır (Kılıç, 2023).

Şekil 4.3 Basmane ve Yakın Çevresi Uydu Görüntüsü, (Altınay, 2022).

16. yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu'nun bir parçası olan İzmir, ticaretin önemli bir merkezi haline gelmiştir. Basmane, tarihi boyunca önemli bir ticaret merkezi olarak İzmir'in ekonomik hayatında kritik bir rol oynamıştır. Bu rol, özellikle kervan yollarının ve liman bağlantısının sağladığı avantajlarla pekişmiştir. Basmane, İzmir'i İran'a bağlayan ana kervan yollarının kesişim noktasında yer almıştır. Bu yol, yaklaşık beş yüzyıl boyunca Anafartalar Caddesi üzerinden geçerek Basmane ve Kemeraltı bölgelerine hayat vermeye devam etmiştir (Perşembe vd., 2018).

Kervanlar, ticaretin ana damarını oluşturmuş ve tüccarların mallarını taşıdığı bu yollar boyunca çeşitli konaklama tesisleri, hanlar ve kervansaraylar inşa edilmiştir. Bu yapılar, tüccarların güvenli ve rahat bir şekilde konaklamalarını sağlarken, ticaretin sürekliliğini de garanti altına almıştır (Çiçek, 2006). Özellikle 17. yüzyılda İzmir'in liman ticareti şehri olarak önemi artmış ve bu dönemde uluslararası ticaretin merkezi haline gelmiştir (Akyüz Levi vd., 2018). Bu dönemde İpek Yolu'nun kapanması, İzmir'in liman ticaretinde önemli bir merkez olmasına yol açmıştır. 1600'lerin sonlarına doğru Basmane, Ermeni nüfusunun yoğun olarak yaşadığı bir mahalle haline gelmiştir. İpek ticareti konusunda uzman olan Ermeniler, Basmane bölgesinde yoğun olarak yerleşmişlerdir (Perşembe vd., 2018). Özellikle Osmanlı'nın hoşgörü politikası sayesinde, Rumlar, Ermeniler, Yahudiler ve Müslümanlar bölgede barış içinde bir arada yaşamıştır. Basmane'nin bu çok kültürlü yapısı, bölgenin sosyal ve ekonomik

dinamizmini artırmıştır (Arabacıoğlu vd., 2007). Ayrıca, bu dönemde yaşanan depremler ve yangınlar, bölgenin sosyal yapısında değişikliklere yol açmış ve nüfusun belirli kesimlerini farklı yerlere göç etmeye zorlamıştır.

Şekil 4.4 Anafartalar Caddesi Fotoğrafi, 1900, (Perşembe vd., 2018).

18. yüzyılda Basmane, İzmir'in liman kenti olmasının da etkisiyle yoğun göç hareketlerine sahne olmuştur. Bu dönemde İzmir, Akdeniz ticaretinin önemli merkezlerinden biri haline gelmiş ve bu durum bölgeye göçleri teşvik etmiştir. Özellikle Levantenler olarak bilinen Avrupalı tüccarlar, İzmir'e yerleşerek ticaret faaliyetlerini sürdürmüştür. Bu göçler, Basmane'nin demografik yapısında önemli değişikliklere yol açmıştır (Perşembe vd., 2018).

19. yüzyılda, Osmanlı İmparatorluğu'nun dış ticarete yaptığı değişiklikler ve serbestlikler, İzmir'in ticari yapısını büyük ölçüde etkilemiştir. Bu dönemde Basmane bölgesini diğer ticaret alanlarına bağlayan demiryollarının yapılması, İzmir rıhtımının inşasıyla birlikte ticareti oldukça canlandırmıştır. Basmane Garı, bu sürecin merkezinde yer alarak bölgenin ticaret ağında önemli bir düğüm noktası haline gelmiştir. Demiryolları ve rıhtım projeleri sayesinde, İzmir'e gelen mallar demiryolu

ile kolaylıkla Basmane'ye taşınmış ve buradan iç bölgelere dağıtılmıştır. Bu durum, bölgenin ekonomik canlılığını artırmıştır (Perşembe vd., 2018).

Ticaret hacminin artmasıyla birlikte, Basmane'de ticaret ve konaklama tesisleri yoğunlaşmıştır. Demiryolu ağının genişlemesi, bölgeye daha fazla tüccar ve iş insanının gelmesini sağlamış ve bu da yerel ekonomiyi canlandırmıştır. Basmane, bu dönemde bankalar, oteller ve irtibat bürolarının kurulduğu bir ticaret merkezi haline gelmiştir (Arabacıoğlu vd., 2007).

Basmane Garı, İzmir'e gelen yabancıların ve göçmenlerin ilk durağı olmuştur. Bu dönemde semt, geçmişte de olduğu gibi, farklı etnik grupların ve dinlerin bir arada yaşadığı bir yer olma özelliğini korumuştur (Arabacıoğlu vd., 2007).

Şekil 4.5 Basmane Garı Önü Fotoğrafı, 1920, (İTLK, 2022).

Bu süreçte Basmane'nin nüfusu hızlı bir şekilde artmış, kozmopolit yapısı daha da pekişmiştir. İzmir'deki diğer bölgelerden ve Anadolu'nun farklı yerlerinden gelen göçmenler, ticaret ve iş fırsatları için Basmane'ye yerleşmiştir. Bu durum, bölgenin nüfus yoğunluğunu artırmış ve Basmane'nin İzmir'in önemli bir yerleşim alanı haline gelmesine yol açmıştır (Perşembe vd., 2018).

4.3 Basmane ve Kadifekale Bölgesine ait Kültürel ve Tarihi Zenginlikler

Basmane, İzmir'in kent kimliğinde önemli bir yer tutmaktadır. Tarihi dokusu, kozmopolit yapısı ve stratejik konumu ile Basmane, İzmir'in kültürel mirasının bir yansımasıdır. Semtte yer alan tarihi yapılar, İzmir'in geçmişini günümüze taşıyan önemli unsurlardır. Ayrıca Basmane, turizm açısından da büyük bir potansiyele sahiptir. Tarihi ve kültürel zenginlikleri ile Basmane, İzmir'in önemli bir turistik bölgesi haline gelmiştir (Perşembe vd., 2018).

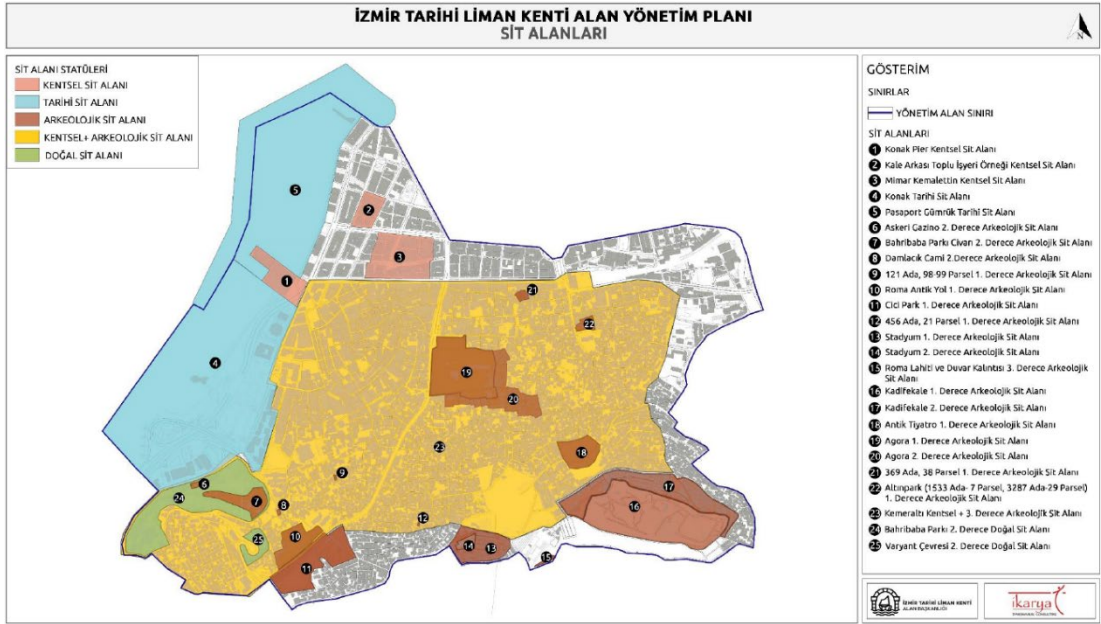

Şekil 4.6 Basmane Tarihi Konut Dokusunu Gösteren Fotoğraf, (Çobangil, 2017).

Basmane'nin mimari dokusu da semtin tarihini yansıtmaktadır. Geç Osmanlı ve erken Cumhuriyet dönemlerine ait yapılar, Basmane'nin tarihi cazibesini korumasına yardımcı olmaktadır. Bu yapılardan bazıları ticaret ve konaklama amaçlı kullanılmış, bazıları ise günümüzde farklı işlevlerle varlığını sürdürmektedir (Arabacıoğlu vd., 2007).

Basmane ve Kadifekale bölgeleri, Helenistik, Roma ve Osmanlı dönemlerine ait izler taşımaktadır. Bu bölgelerde yer alan arkeolojik kalıntılar ve tarihi yapılar, İzmir'in kozmopolit yapısını ve tarih boyunca farklı kültürlerle ev sahipliği yaptığını göstermektedir. Özellikle Kadifekale, Smyrna Antik Kenti'nin akropolisi olarak bilinmekte ve antik tiyatro, su kanalları gibi önemli yapılar barındırmaktadır (İTLK, 2022).

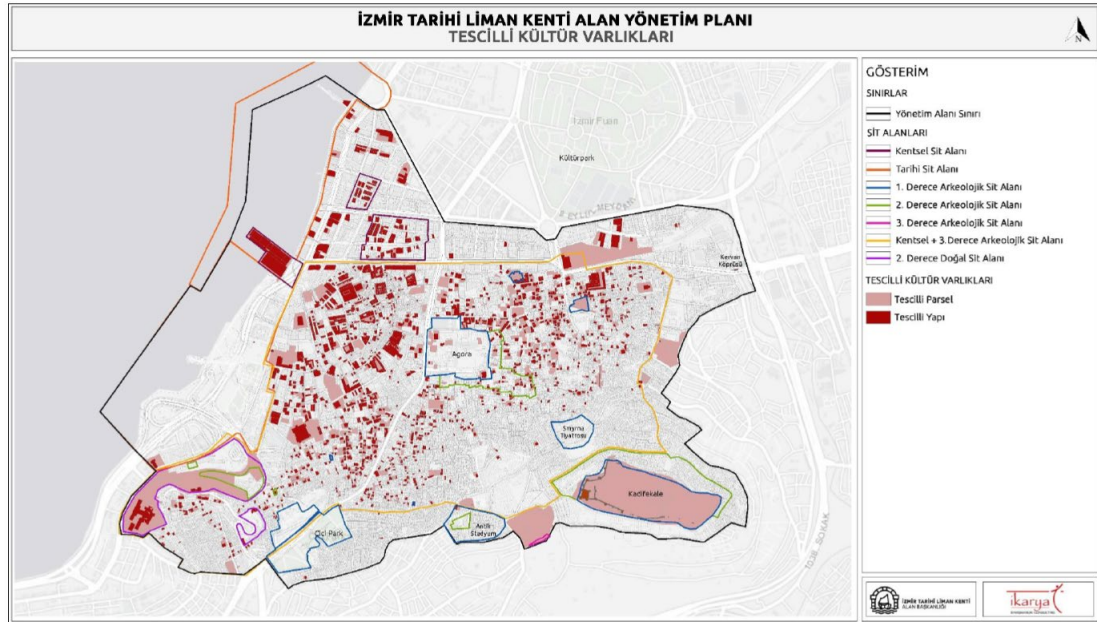
Basmane-Kadifekale Bölgesi, İzmir Tarihi Liman Kenti kapsamında, 14 Nisan 2020 yılında UNESCO Dünya Mirası Geçici Listesine girmiştir. Konak ilçe merkezinde yer alan Smyrna Antik Kenti'nin bileşenleri, Tarihi Kemeraltı Çarşısı, Basmane, Kadifekale ve çevresi İzmir Tarihi Liman Kenti yönetim alanı olarak belirlenmiştir (İTLK, 2022).

Şekil 4.7 İzmir Tarihi Liman Kenti Alan Yönetim Planı Sit Alanları, (İTLK, 2022).

İzmir Tarihi Liman Kenti Yönetim Alan Sınırı içerisinde; Kentsel Sit Alanı, Tarihi Sit Alanı, Arkeolojik Sit Alanı, Doğal Sit Alanı ve Kentsel + 3. Derece Arkeolojik Sit Alanı olmak üzere farklı türde sit alanı kategorileri içermektedir. Yönetim Alan Sınırı bütününde 3 adet Kentsel Sit Alanı, 2 adet Tarihi Sit Alanı, 14 adet Arkeolojik Sit Alanı, 2 adet Doğal Sit Alanı ve 1 adet Kentsel + 3. Derece Arkeolojik Sit Alanı olmak üzere toplam 22 adet sit alanı bulunmaktadır (İTLK, 2022).

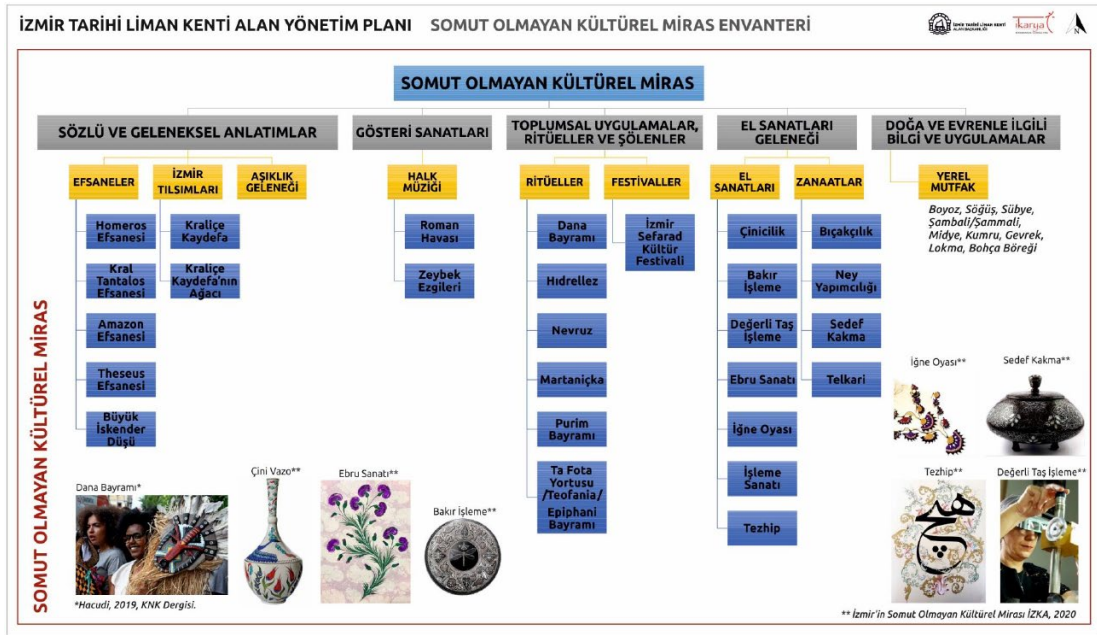
Proje konusu Helenistik, Roma, Bizans, Beylikler, Osmanlı dönemlerine ev sahipliği yapmış, kültürel miras açısından zengin tarihi geçmişe sahiptir. Yönetim Alan sınırları içerisinde sit alanları dışında 1730 adet tescilli kültür varlığı bulunmaktadır. Bunların içerisinde 1153 adet sivil mimarlık örneği, 371 adet endüstriyel ve ticari yapı, 60 adet dini yapı, 59 adet kültürel yapı, 52 adet idari yapı, 13 adet arkeolojik kalıntı, 7 adet su yapısı, 4 adet mezarlık, 4 adet anıt ve abide, 3 adet askeri yapı, 2 adet sokak ve 1. Grup Korunması Gerekli Taşınmaz Kültür Varlığı olan Liman Hamamı- Gymnasium yapısı ve Kervan Köprüsü yapıları bulunmaktadır. Tescilli kültür varlıkları içerisinde en çok payı sivil mimarlık örnekleri (%66,6) ile endüstriyel ve ticari yapılar (%21,4) almaktadır (İTLK, 2022).

Şekil 4.8 İzmir Tarihi Liman Kenti Yönetim Alanı İçerisindeki Tescilli Yapılar, (İTLK, 2022).

UNESCO (Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilatı), 17.10.2003 tarihinde Paris’te düzenlenen 32. Genel Konferansı’nda temel amacı kültürel mirasın korunması olan Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesini kabul etmiştir. Somut Olmayan Kültürel Miras (SOKÜM) sözleşmeye göre; toplulukların, grupların ve kimi durumlarda bireylerin, kültürel miraslarının bir parçası olarak tanımladıkları uygulamalar, temsiller, anlatımlar bilgiler, beceriler ve bunlara ilişkin araçlar, gereçler ve kültürel mekanlar olarak tanımlanmıştır. Sözleşmede tanımlanan

Somut Olmayan Kültürel Miras; Sözlü ve Geleneksel Anlatımlar, Gösteri Sanatları, Toplumsal Uygulamalar, Ritüeller ve Şölenler, El Sanatları Geleneği, Doğa ve Evrenle İlgili Bilgi ve Uygulamalar başlıkları altında alanlara ayrılmıştır. Ayrıca geçmişte ve günümüzde halk kültürü olarak alanda gerçekleştirilen ritüeller ve yaşatılmaya devam edilen somut olmayan kültürel miras unsurları aktarılmıştır. Basmane-Kadifekale bölgesini içeren tarihi İzmir, somut olmayan kültürel miras öğeleri açısından da zengindir (İTLK, 2022):

Şekil 4.9 Somut Olmayan Kültürel Miras Envanteri, (İTLK, 2022).

Sözlü ve geleneksel anlatımlar; efsaneler, tılsımlar, aşıklık geleneği;

Gösteri sanatları; halk müziği, Roman havası, zeybek ezgileri;

Ritüeller ve şölenler; Dana Bayramı, Hidrellez, Nevruz, Martaniçka, Purim Bayramı, Ta Fota Yortusu; festivaller, İzmir Sefarad Kültür Festivali;

El sanatları; çinicilik, bakır işleme, değerli taş işleme, ebru sanatı, iğne oyası, işleme sanatı, tezhip;

Zanaatlar; bıçakçılık, ney yapımcılığı, sedef kakma, telkârî;

Doğa ve Evrenle İlgili Bilgi ve Uygulamalar; yerel mutfak (boyoz, söğüş, sübye, şambali, midye, kumru, gevrek, lokma, bohça böreği) (İTLK, 2022).

4.4 Tarih İçinde Basmane'nin Gc ile Dönüşüm Süreçleri

Basmane bölgesi, özellikle Anafartalar Caddesi'nin bulunduğu hat, İzmir'in en önemli ve değerli alanlarından biridir. Perşembe ve Gn'n (2018) araştırmalarına göre, bu bölge diğer İzmir ilçelerinden ayrılan özel bir dokuya sahiptir ve tarihi özellikleri göz önünde bulundurulurken incelenmesi gerekmektedir. Ne yazık ki, bölgenin zengin tarihi gizli kalmakta ve çoğu özelliği bilinmemektedir. Ayrıca, yıllardır farklı insanları kucaklayan ve bağımlılığı destekleyen sosyal doku, potansiyel bir yaratıcılık ve zenginlik kaynağı olmasına rağmen, bölgenin olumsuz bir özelliği haline gelme yolundadır (Erturk, 2019).

Basmane, İzmir'in merkezi bir semti olarak, süzülme ve yerinden edilme süreçlerinin belirgin bir şekilde gözlemlendiği bir bölgedir. Bu süreçler, bölgedeki ekonomik, sosyal ve fiziksel değişimlerin bir sonucudur (Kılıç, 2023).

Basmane bölgesi tarihi boyunca gc alan ve demografisi değişen, kozmopolit bir bölge olmuştur. Özellikle 19. ve 20. yüzyıllarda yaşanan savaşlar ve ekonomik sıkıntılar, Anadolu'nun farklı bölgelerinden insanların İzmir'e ve dolayısıyla Basmane'ye gc etmelerine neden olmuştur. İzmir'in liman kenti olması, bölgeyi ticaret ve iş imkanları açısından cazip hale getirmiştir (Sürgevil, 2011).

Osmanlı İmparatorluğu'nun son dönemlerinde ve Cumhuriyet'in ilk yıllarında semtte yaşayan Boşnaklar, Giritliler ve Arnavutlar, zamanla bölgeden ayrılmış ve yerlerine Anadolu'nun farklı bölgelerinden gelen Türkler yerleşmiştir (Sürgevil, 2011).

1922 İzmir büyük yangını sonrasında, şehrin kıyı kesimindeki otellerin tamamen yok olması ve Kemeraltı bölgesinin Anafartalar kısmında bulunan otellerin ciddi şekilde zarar görmesi, otel işletmelerinin Basmane bölgesinde toplanmasına neden olmuştur. Kemeraltı arşı'nın yoğun trafiği, Basmane Garı'nın stratejik konumu ve 1936 yılından itibaren İzmir Enternasyonal Fuarı'nın düzenlenmeye başlaması, Basmane'nin otelcilik sektöründe önemli bir gelişme ve ilerleme kaydetmesine olanak sağlamıştır (Yorulmaz,2022).

Şekil 4.10 Yangından Sonra Symrna Fotoğrafi, (Ertürk, 2019).

1950'lerden itibaren Basmane, İzmir'in sosyal ve ekonomik dinamiklerinde önemli değişimlerin yaşandığı bir bölge olmuştur. Bu dönemde bölgedeki nüfus hareketleri ve demografik değişimler çeşitli nedenlerle gerçekleşmiştir. 1950'li yıllarda, İsrail Devleti'nin kurulması ve Türkiye'de azınlıklara yönelik dışlayıcı politikalar nedeniyle Yahudi topluluğu Basmane'den ayrılmaya başlamıştır (Kılıç, 2023). Perşembe ve Gönç (2018, s. 19), 1960'lardan sonra Basmane'nin yerli halkının büyük çoğunluğunun ise farklı ilçelere taşınmaya başladığını ve bunun da bölgede demografik yapısal bir değişime yol açtığını belirtmektedir. Bu dönemde Basmane, ucuz lokantalar, oteller ve kahvehanelerin yoğunlaştığı bir alan haline gelmiştir. Aynı zamanda, semtte gecekondulaşma başlamış ve çöküntü alanları ortaya çıkmıştır. Bu gelişmeler, semtin sosyal yapısını ve demografik bileşenlerini önemli ölçüde etkilemiştir (Kılıç, 2023). Bölge sakinleri, bölgenin eski niteliklerini yeniden üretecek yeterliliğe sahip olmadıklarında, yıkım meydana gelmiş ve bu durum düzensiz kentleşmeyi yaratmıştır (Perşembe vd., 2018).

1980'lere gelindiğinde ise, Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerindeki güvenlik problemleri ve büyük kentlerin cazibe merkezi haline gelmesiyle Türkiye genelinde başlayan kentler arası göçler sonucunda İzmir ve özellikle Basmane semti, Doğu ve Güneydoğu Anadolu'dan gelen göçmenler için önemli bir yerleşim yeri olmuştur. Bu dönemde özellikle Mardin'den gelen göçmenler Basmane'de yoğun olarak yerleşmişlerdir. Göç süreçleri, semtin demografik yapısında önemli değişimlere yol açmış ve Basmane sürekli olarak yeni göçmen gruplarının yerleştiği bir bölge haline gelmiştir (Kılıç, 2023). Bu dönemde İzmir Enternasyonal Fuarı'nın da yavaş yavaş önemini kaybetmesi, Basmane bölgesinin ekonomisini etkileyen oteller bölgesinin hizmet kalitesini belirleyen önemli faktörlerden biri olmuştur (Yorulmaz,2022).

4.5 Bölgede Yakın Dönemde Yaşanan Değişimler

4.5.1 Sosyal Değişimler

Suriyeli göçmenlerin yoğunlaştığı şehirlerde, yüksek etnik konsantrasyonların gözlemlendiği gayri resmi mahalleler ortaya çıkmaktadır. Basmane bölgesinde de bu yoğunlaşma, mevcut sosyal grupları şehrin diğer bölgelerine itmiştir. Bu bölgede Suriyelilerin diğer sosyal gruplarla çok sınırlı ilişkileri olduğu için çok kültürlülüğten bahsetmek mümkün değildir ve bir çeşit gettolaşmaya dönüşmüştür (Levent, 2019).

Genel olarak bu tür etnik olarak kapalı mahallelerde bozulma ve yıkılma belirtileri gözlemlenir, çünkü mülk sahipleri konutlarına yatırım yapma niyetinde değildir ve göçmenlerin de konut alanlarına yatırım yapma imkanları yoktur. Suriyeli göçmenlerin Türk şehirlerine kitlesel göçü, “yüksek değişim ve düşük anlayış durumu” nedeniyle bu şehirlerde bir tür kentsel kriz yaratmaktadır (Braybrooke vd., 1963).

Basmane semti yerel sakinlerinden orta ve üst gelir grupları konut alma güçleri sayesinde semttan ayrılma ve başka bölgelere yerleşme imkanına sahipken, düşük gelirli sakinler ekonomik durumları nedeniyle bakımsız evlerinde yaşamaya devam etmektedir. Bu süreçler, Basmane'deki konut kiralalarının İzmir'in diğer semtlerine göre daha düşük olmasına neden olmuştur. Düşük kiralar, dezavantajlı kesimler için Basmane'yi çekim bölgesi haline getirmiştir. Semtin bakımsız hale gelmesi, kira

fiyatlarının düşmesi ve göçmen gruplarına ev sahipliği yapması bir döngü haline gelmiştir (Kılıç, 2023).

Günümüze gelindiğinde 2011'de başlayan Suriye İç Savaşı, Basmane'ye yeni bir göç dalgası getirmiştir. Suriyeli sığınmacılar, semtte yoğun olarak yaşamaya başlamış ve Basmane'nin demografik yapısını önemli ölçüde değiştirmiştir. Savaşın sürdüğü dönemde Basmane, sokaklarında can yeleği ve şişme bot satılan bir insan kaçakçılığı merkezine dönüşmüştür (Kılıç, 2023).

Göçmenler ve sığınmacıların Basmane'ye yerleşmelerinin pek çok sebebi vardır:

Basmane, tarih boyunca farklı etnik ve kültürel grupların bir arada yaşadığı bir bölge olmuştur. Bu kozmopolit yapı, göçmenlerin kendilerini daha rahat hissetmelerine ve topluma uyum sağlamalarına yardımcı olmaktadır (Perşembe vd., 2018).

Bu bölge, İzmir'in merkezi bir bölgesinde yer almasına rağmen, diğer bölgelere göre daha uygun fiyatlı konaklama imkanları sunmaktadır. Özellikle tarihi yapıların restore edilerek otel ve pansiyonlara dönüştürülmesi, göçmenler için uygun barınma seçenekleri yaratmaktadır (İzmir Dergisi, 2022).

Basmane'de daha önceden beri yaşanmakta olan süzülme süreci, bölgedeki konutların zamanla değer kaybetmesi ve daha düşük gelirli gruplar tarafından kullanılmaya başlanması ile karakterizedir. Bu süreçte, daha önce yüksek gelirli kesimlerin yaşadığı konutlar, ekonomik sebeplerden dolayı bakım eksikliği nedeniyle köhneleşmiş ve bu konutlara alt gelir grubundaki kişiler yerleşmesi imkânı doğmuştur (Kılıç, 2023).

Basmane, geçmişte olduğu gibi günümüzde de çeşitli ticaret ve hizmet sektörlerinde iş imkanları sunmaktadır. Özellikle küçük işletmeler, atölyeler, restoranlar ve kafeler gibi işletmeler, göçmenlerin iş bulma ve ekonomik olarak kendilerini geçindirme şanslarını artırmaktadır (Perşembe vd., 2018).

Ulaşım imkanları açısından Basmane, merkezi konumu gereği, İzmir'in ana ulaşım arterlerine yakın bir konumda bulunmaktadır. Basmane Garı ve otobüs terminali gibi ulaşım merkezlerine yakınlığı, göçmenlerin şehrin diğer bölgelerine kolayca erişim sağlamasına olanak tanımaktadır (Perşembe vd., 2018).

Bölge aynı zamanda çeşitli sivil toplum kuruluşlarının ve göçmenlerle ilgili sosyal hizmetlerin yoğun olarak bulunduğu bir bölgedir. Bu hizmetler, göçmenlerin yerel ekonomiye entegre olmalarını ve sosyal destek almalarını kolaylaştırmaktadır (İzmir Dergisi, 2022).

Basmane'nin merkezi konumu ve ticaret hayatının canlılığı, göçmenler için çeşitli iş imkanları sunmaktadır. Özellikle hizmet sektöründe ve küçük işletmelerde çalışmak isteyen göçmenler için Basmane cazip bir bölge olmuştur (İzmir Dergisi, 2022).

2015 itibariyle İzmir, göçmenlerin Avrupa'ya kaçak yollarla geçişi için önemli duraklardan biri haline gelmiştir. Semtte yaşayan göçmen ve yerel sakinlerin oranı zamanla tersine dönmüş, göçmenler çoğunluk haline gelmiştir. 18 Mart 2016'da AB ile Türkiye arasında imzalanan mutabakat sonrasında, Avrupa'ya geçiş imkanlarının ortadan kalkmasıyla birlikte, Basmane birçok göçmen için kalıcı bir mesken haline gelmiştir (Crawley vd., 2016).

Basmane semtinde, çoğunluk ve azınlık ilişkilerindeki değişen dengeler yerel halk ve göçmenler arasındaki ilişkilere de yansımaktadır. Göçmenler ve yerel halk, Anafartalar Caddesi üzerinde bazı mekanları ortak kullanmalarına rağmen, genel olarak mekan kullanımları etnik kökenlere göre ayrılmaktadır. Göçmenler ve yerel halk arasındaki bu ayrışma, semtin sosyal ve mekansal yapısının karmaşıklığını artırmaktadır (Kılıç, 2023).

Son yıllarda çeşitli sosyal ve ekonomik sorunlar nedeniyle suç oranlarında artış gözlemlenmiştir. Bölgedeki suç durumu ve buna bağlı gelişmeler, çeşitli raporlar ve saha çalışmalarıyla belgelenmiştir. Bölgede sıkça rastlanan suç türleri arasında uyuşturucu ticareti, fuhuş, hırsızlık ve insan kaçakçılığı bulunmaktadır. Bu durum hem bölge halkı hem de göçmenler arasında güvensizlik hissinin yaygınlaşmasına neden olmaktadır (Kılıç, 2023).

Göçmenlerin bölgeye yerleşmesi ile suç oranlarında belirgin bir artış yaşandığı gözlemlenmiştir. Özellikle Suriyeli mültecilerin ve diğer düzensiz göçmenlerin bölgedeki varlığı, yerel halk tarafından suç oranlarındaki artışla ilişkilendirilmektedir. Bu durum, sosyal uyum problemlerini daha da derinleştirmekte ve bölge halkı arasında

göçmenlere karşı olumsuz bir bakış açısının gelişmesine neden olmaktadır (Aşçı, 2019).

Şekil 4.11 Anafartalar Caddesinin Güncel Durumu (Orijinal, 29.05.2024.)

Basmane’de yaşayan halkın büyük bir bölümü, suç ve güvensizlik hissi nedeniyle bölgeyi terk etmektedir. Yerel halk, semtin geçmişte daha güvenli ve sosyal

dayanışmanın yüksek olduğu bir yer olduğunu, ancak son yıllarda bu durumun tamamen değiştiğini ifade etmektedir. Sokak lambalarının kasıtlı olarak kırılması ve karanlık bölgelerin artması, suç oranlarının artmasında önemli bir faktör olarak görülmektedir (Kılıç, 2023).

4.5.2 Fiziksel Değişimler

Basmane'de yaşanan göç süreçleri, orta ve yüksek gelirli grupların yerini dezavantajlı ve düşük gelirli grupların almasına neden olmuştur. Bu durum, semtin yatırımsız ve bakımsız kalmasına, yerel politikaların Basmane'ye yönelik yetersiz kalmasına işaret etmektedir. Bunun sonucunda Basmane "göz ardı edilen bir yer" e (left behind places) dönüşmüştür (Martin vd., 2021).

Semtteki yatırımsızlık ve geçiş bölgesi olarak kullanılması, fiziksel köhneme ve yoksulluk ile sonuçlanmıştır. Literatürde çöküntüleşme olarak ifade edilen bu durum, ekonomik ve toplumsal etkenler sebebiyle gelişmesi engellenen, nitelikli yoksulluğun var olduğu ve taşınmazların değer yitirdiği bölgeler olarak tanımlanmaktadır (Keleş, 1998). Basmane gibi tarihi kent merkezlerinde çöküntüleşme, durağanlaşma, köhneme ve eskime evreleri ile gerçekleşmektedir. Bu süreç, ekonomik, politik ve sosyal problemlerin alana yansması ile ortaya çıkmaktadır. Alanın bakımsızlığı, kaynak yetersizliği ve mülkiyet problemleri çöküşü olumsuz etkilemektedir (Işıkkaya, 2008).

Semtin geçiş ve çöküntü bölgesi olması, süzülme sürecinde etkilidir. Kentsel çöküntü bölgeleri, üretim, eğitim, sağlık ve eğlence gibi işlevlerin gerçekleşmesinde problem yaşayan bölgeleri tanımlar. Basmane'de ise bu işlevler varlığını sürdürmeye devam etmektedir. Semtteki üretim mekanları, eğitim mekanları, sağlık mekanları ve ticari mekanlar, sahiplik durumu ve hitap ettikleri kitlede değişim olup olmamasından bağımsız olarak faaliyetlerine devam etmektedir. Ancak, köhneleşen yapılarda yaşayan nüfus üzerinde baskı artmakta, bu da orta ve yüksek gelirli grupların yerini dezavantajlı grupların almasına neden olmaktadır. Bu süreç, demografik yapıdaki değişimi hızlandırmakta ve süzülme süreci olarak ifade edilmektedir (Keleş, 2000'den aktaran, Şen vd., 2015).

Basmane semtinin büyük bir kısmının sit alanı olması, düşük gelirli ve dezavantajlı grupların bakım ve onarım masraflarını karşılayamaması ve masrafları

karşılayabilecek durumdaki kişilerin bürokratik engellere takılması nedeniyle semt uzun süredir bakımsız kalmıştır. Basmane'nin sit alanı ilan edilmesi ve semtin 2020 yılında UNESCO Dünya Koruma Geçici Listesi'ne girmesi bölgedeki kültürel varlıkların korunması açısından olumlu etkiler yaratmakla birlikte bakım ve restorasyon çalışmalarını daha da zorlaştırmıştır. Bürokratik işlemler ve yüksek ekonomik şartlar, dar gelirli ve dezavantajlı gruplar için ciddi sorun teşkil etmektedir (Karakaya Ayalp vd., 2021). Yapı sahiplerinin binaları ile ilgili bakım, onarım ve yenileme işlemlerinin maliyetini artırmış ve bu işlemler için gerekli süreleri uzatmıştır. Ekonomik sermayeleri olmayan ve bürokratik işlemleri takip edemeyen birçok ev sahibi, binalarını yenileyememiş ve bu da bölgede inşaat faaliyetlerinin durma noktasına gelmesine yol açmıştır (Kılıç, 2023).

Bu sorunlar, semte yatırım yapılmasını zorlaştırmakta ve devam eden bakımsızlık, bazı tescilli ve tescilsiz yapıların yaşanamaz hale gelmesine neden olmaktadır. Çökme tehlikesi nedeniyle evlerini boşaltmak zorunda kalan bazı ev sahipleri, mülklerini piyasa değerinin altında satmış, bazıları ise evlerini terk etmiştir. Boşaltılan yapıların bakım ve onarımının yapılmaması, semtin fiziksel anlamda köhnemesini hızlandırmaktadır. Aydınlatma gibi altyapı hizmetlerindeki aksaklıklar mevcuttur (Kılıç, 2023)

Basmane'de, özellikle Anafartalar Caddesi ve çevresindeki binaların büyük bir kısmı bakımsızlık nedeniyle ciddi yapısal sorunlar yaşamaktadır. Semtte birçok yapı, çökme tehlikesi nedeniyle boşaltılmış ve terk edilmiştir. Bu binaların önlerine ve üzerine "Dikkat! Çökme tehlikesi var!" yazılı işaretler konulmuş olup, bu durum semtteki bakımsızlığın boyutunu göstermektedir (Kılıç, 2023).

Semtte yer alan bazı eski İzmir evleri, otel ve müze olarak dönüştürülmüş ve böylece tarihi dokunun bir kısmı korunmuştur. Ancak, terkedilmiş binalarda meydana gelen kazalar ve yangınlar, bu yapıların göçmenler tarafından tehlikeli koşullarda kullanılmasından kaynaklanmaktadır (Altınay,2022).

Basmane'nin yıllardır devam eden göç süreçleri ve yetersiz altyapı hizmetleri nedeniyle bir çöküntü alanına dönüşmesi, suç oranlarının yüksek olması ile ilişkilendirilmektedir. Özellikle geceleri karanlıkta kalan sokaklar ve bakımsız binalar, suç işlemek için elverişli ortamlar yaratmaktadır (Kılıç, 2023)

Şekil 4.12 Semtte çökme tehlikesine dair uyarı konulmuş ve ev sahipleri tarafından başkalarının kullanımını engellemek amacıyla pencere ve kapısı beton ile örtülmüş bir ev, 2021, (Kılıç,2023).

4.5.3 Ekonomik Değişimler

Basmane'nin ekonomik hayatı, özellikle Anafartalar Caddesi çevresinde yoğunlaşmaktadır. Bu cadde, girişimci Suriyeli göçmenlerin açtıkları dükkanlar ve yerel esnafla birlikte semtin en dinamik ticaret alanlarından biri haline gelmiştir. Tekstil atölyeleri, seyyar satıcılık ve işportacılık gibi çeşitli ekonomik faaliyetler semtin ticari yaşamını şekillendirmektedir (Aşçı, 2019).

Ancak, semtin ekonomik hayatında göçmenlerin yoğun katılımı bazı sosyal ve ekonomik gerilimlere de yol açmaktadır. Özellikle Suriyeli mültecilerin düşük ücretlerle ve kayıt dışı çalıştırılmaları, yerel halk arasında ekonomik rekabetin artmasına ve sosyal gerilimlerin oluşmasına neden olmaktadır. Bazı yerel esnaf, göçmenlerin açtıkları dükkânların haksız rekabete yol açtığını ve kendi işlerini zor durumda bıraktığını belirtmektedir (Aşçı, 2019).

Semtteki sosyal profil değişimi sonucunda ticari birimlerin göçmenlere hitap eder hale gelmesi ve yabancıların işlettiği işletmelerin sayısının yerel halka ait işletmelerin sayısına ulaşması, yerel halkın aidiyet hissini azalmasına da yol açmıştır. Yerel ihtiyaçlara uygun ticari alanlar azalırken, göçmenlere yönelik olanlar artmıştır. Göçmenlerin alışverişlerinde kendi etnik gruplarına ait ticari birimleri tercih ediyor olması yerel halkın yabancılaşma hissini artırmıştır (Kılıç, 2023).

Semtte yaşamaya devam eden düşük gelirli sakinler, konut kiralari ile ilgili de ekonomik sıkıntı içindedir. Suriyeli göçmenlerin benzer konutlarda 10-20 kişi ikamet ediyor olması, kiraların yükselmesine sebep olmaktadır. Semt ya da ev değiştirme kararı vermeleri durumunda, çıktıkları evin daha yüksek bir fiyata göçmenlere kiralanabilme ihtimali bulunduğundan, semtte ve çevresinde bütçelerine uygun bir konut bulamayacak olmaları sebebiyle gelecek kaygısı taşımaktadırlar (Kılıç, 2023).

Basmane'deki ekonomik zorluklar ve sosyal gerilimler, bazı göçmenlerin yeraltı ekonomisine yönelmesine de neden olmuştur. Uyuşturucu trafiği, insan kaçakçılığı ve fuhuş gibi illegal faaliyetler, semtteki ekonomik ve sosyal sorunları daha da derinleştirmektedir. Bu tür faaliyetler, hem göçmenler hem de yerel halk arasında sosyal uyumun sağlanmasını zorlaştırmaktadır (Aşçı, 2019).

Sonuç olarak, Basmane'nin günümüz ekonomik koşulları ve ticari durumu, yoğun göç dalgaları ve sosyal değişimler nedeniyle karmaşık bir yapı sergilemektedir. Göçmenlerin ekonomik yaşama katılımı, semtin ticari dinamiklerini canlandırmakla birlikte, sosyal ve ekonomik gerilimleri de beraberinde getirmektedir. Bu durum hem yerel halk hem de göçmenler için sürdürülebilir çözümler üretilmesini gerektirmektedir.

Şekil 4.13 Basmane’de Bir Sokak Fotoğrafi, (Aşçı, 2019).

Semtte meydana gelen ekonomik değişimler, yerel halktaki nüfus kaybı, yatırımsız kalma, yetersiz bakım, suç ve sosyal sorunlar sebebiyle semtte fiziksel altyapıda bozulmalar, mülk değerlerinde düşüş, ekonomik fırsatlar ve sosyal uyumda da azalmalar gözlemlenmektedir. Özellikle semt, sit alanı ilan edilmesinden sonra yatırımsızlık döngüsüne girmiştir. Bu yatırımsızlık döngüsü içerisinde köhneyen eski

konut stoğu, yüksek gelirli haneler için daha az çekici hale geldikçe, düşük gelirli haneler için nispeten daha uygun hale gelmiştir (Kılıç, 2023).

4.6 Bölgenin Turizm Faaliyetleri Açısından Değerlendirilmesi

Basmane semti, tarihsel ve kültürel zenginliklerine rağmen, turizm potansiyelini tam anlamıyla ortaya koyamamış bir bölgedir. Alanın turizm açısından atıl durumda olması ve mevcut potansiyelini değerlendiremiyor olması, çeşitli nedenlerle ilişkilendirilebilir.

Basmane'nin turizm potansiyelini tam olarak kullanamamasının başlıca sebeplerinden biri altyapı eksiklikleridir. Bölgedeki tanıtım haritalarının yetersizliği ve turistik mekanların yeterince tanıtılamaması, ziyaretçilerin ilgisini çekme konusunda büyük bir engel teşkil etmektedir. Ayrıca, konaklama olanaklarının temizlik, ücret ve güvenlik açısından yeterli olmaması da turizm faaliyetlerini olumsuz etkilemektedir (İTLK, 2022).

Basmane'deki birçok tarihi yapı ve alan, gerekli bakım ve restorasyon çalışmaları yapılmadığı için atıl durumdadır. Özellikle Ayakkabıcıların bölgeden ayrılması ile boşalan yapı stokunun değerlendirilmemesi, bu yapıların potansiyelini ortaya koyamamasına neden olmaktadır. Bu yapıların turizm sektörüne kazandırılması ve uygun fonksiyonlarla yeniden kullanılması, bölgenin canlanmasına katkı sağlayabilecektir (İTLK, 2022).

Basmane'nin mevcut sosyal ve ekonomik yapısı, turizmin gelişmesi önünde başka bir engel teşkil etmektedir. Göçmen nüfusun yoğunluğu ve bu nüfusun getirdiğı sosyal dinamikler, bölgedeki turizm faaliyetlerinin sürdürülebilirliği açısından sorunlar yaratmaktadır. Ayrıca, mevcut esnaf ve ticaret yapısının turizm odaklı dönüşümünde yaşanan zorluklar da turizm potansiyelini sınırlamaktadır (İTLK, 2022).

4.7 Bölgenin Altyapı Açısından Değerlendirilmesi

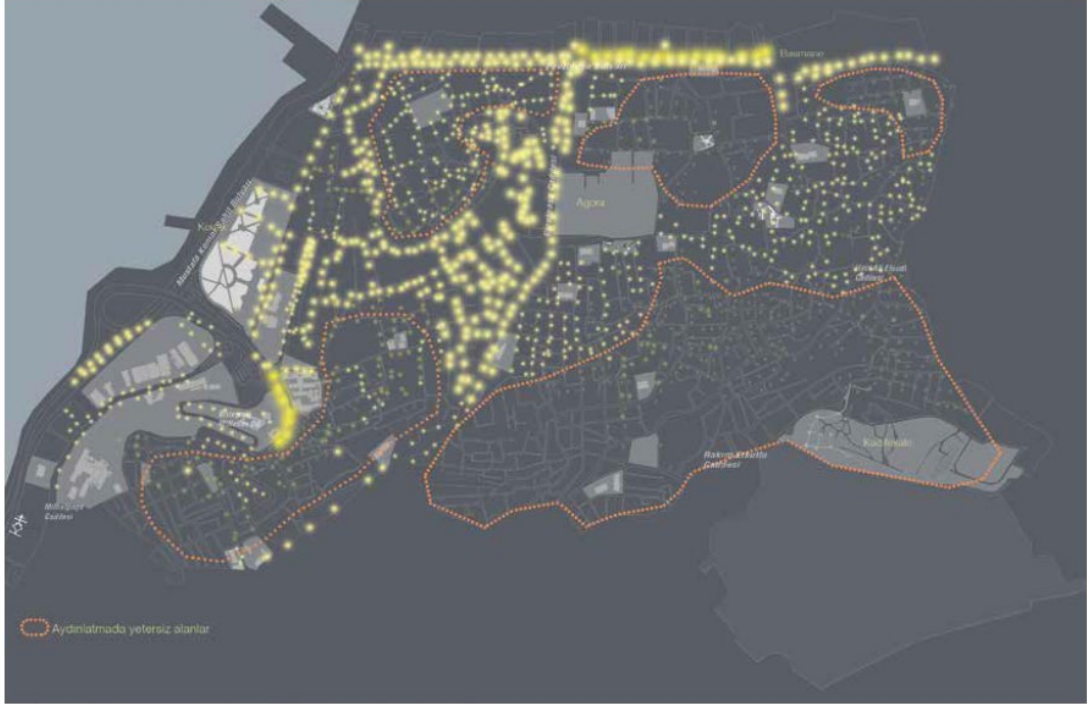
Basmane bölgesinde, yolların ve kaldırımların bakımı ve temizliği konusunda ciddi eksiklikler bulunmaktadır. Bu durum, bölgenin genel estetik görünümünü olumsuz etkilediği gibi, yerel halk ve turistlerin erişimini de zorlaştırmaktadır. Altyapı projelerinin yetersizliği, özellikle yağışlı dönemlerde su baskınlarına ve diğer çevresel sorunlara yol açmaktadır (İTLK, 2022).

Basmane'nin bazı mahallelerinde elektrik hatlarının yer altına alınması çalışmaları yapılmış olmasına rağmen, birçok mahallede hala havai hatlar kullanılmaktadır. Bu durum hem güvenlik hem de estetik açıdan olumsuz etkiler yaratmaktadır. Özellikle Kadifekale gibi yüksek riskli bölgelerde, havai hatların varlığı, altyapı sorunlarının çözülmesi gerektiğini göstermektedir (İTLK, 2022).

Yoğun yapılaşma, konutlarda kullanılan yakıt türleri ve trafik faaliyetleri nedeniyle İzmir genelinde olduğu gibi Basmane'de de hava kalitesi olumsuz etkilenmektedir. Hava kirliliği, sadece çevre ve halk sağlığını değil, aynı zamanda kültürel mirasın korunmasını da tehdit etmektedir. Özellikle tarihi binaların yüzeylelerinde oluşan kirlilik, bu yapıların estetik ve fiziksel durumunu olumsuz yönde etkilemektedir (İTLK, 2022).

Aydınlatma, kentlerde güvenlik ve yaşam kalitesi açısından kritik bir rol oynamaktadır. İnsanlar, yürüme yollarının veya buldukları alanların güvensiz olduğunu düşündüklerinde, bu güzergâhları kullanmamayı tercih ederler. Bu nedenle, görüş alanını kesintiye uğratmayan, aydınlatma ile desteklenmiş alanlar güvenlik açısından büyük önem taşır (LSA Associates, 2003).

Kemeraltı bölgesinde yapılan anket ve mülakat çalışmaları, gece saatlerinde aydınlatma eksikliği nedeniyle belirli bölgelerde güvenlik sorunları yaşandığını göstermiştir. Bu durum, bazı alanların potansiyellerinin altında kullanılmasına neden olmaktadır. Mevcut cadde aydınlatmalarının çoğu yayalara veya insan ölçeğine uygun değildir. Antisozyal davranışları ve yasadışı faaliyetleri önlemek için yerleştirilen sokak lambalarının zarar görmesi bu sorunu daha da artırmaktadır (İzmir Sürdürülebilir Ulaşım Projesi, 2017).

Şekil 4.14 Bölgenin gece aydınlatma durumu, 2017, (İzmir Sürdürülebilir Ulaşım Projesi, 2017).

4.8 Alanda Yürürlükte Olan Plan ve Projeler

Bölgesel ölçekte ve kent bütünü için hazırlanan üst ölçekli planlar ile strateji belgeleri ve proje alanını kapsayan İzmir Tarihi Liman Kenti Yönetim Alanına yönelik stratejik planlar şu şekildedir:

Plan Adı
2014-2023 İzmir Bölge Planı
İzmir-Manisa Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı
1/25.000 Ölçekli İzmir Büyükşehir Bütünü Çevre Düzeni Planı
İzmir 2030 Ulaşım Ana Planı
İzmir Tarih Sürdürülebilir Ulaşım Projesi
Tarihi Kent Merkezi Sürdürülebilir Lojistik Planı
İzmir Tarih Projesi Tasarım Stratejisi
İzmir Turizm Tanıtım Stratejisi
İzmir Sürdürülebilir Enerji ve İklim Eylem Planı
İzmir Yeşil Şehir Eylem Planı
Kemeraltı Aydınlatma Master Planı
İzmir Gönüllü Yerel Değerlendirme Raporu

Şekil 4.15 Alanda Yürürlükte Olan Plan ve Projeler, (İzmir Sürdürülebilir Ulaşım Projesi, 2017).

Yönetim Alanı içerisinde kalan çeşitli koruma statülerine sahip alanlarda Koruma Amaçlı İmar Planları ve Uygulama İmar Planları onaylanmıştır (İTLK, 2022).

Koruma Amaçlı İmar Planları	Onay Tarihi
Kemeraltı 1. Etap KARİP	17.11.2005
Kemeraltı II. Etap 1. Bölge KARİP	13.03.2009
Agora KARİP	15.07.2005
Kadifekale Tiyatro ve Çevresi KAİP	15.02.2008
Kadifekale Tiyatro ve Çevresi KAİP Değişikliği ve İlavesi	16.08.2013
Mimar Kemalettin KAİP	22.09.2003
Kalearkası KAİP	11.02.2013
Antik Stadyum Alanı KAİP	10.10.2016
Konak Meydanı ve Çevresi KAİP (İzmir Büyükşehir Belediyesi)	18.02.2005
Konak Meydanı ve Çevresi KAİP (Bayındırlık ve İskân Bakanlığı)	02.05.2005
Kemeraltı II. Etap 2. Bölge KARİP	
Cici Park KAİP	02.01.2020
Uygulama İmar Planları	Onay Tarihi
Kemeraltı Sit Alanı İmar Planı	13.08.1984
Beştepelere Revizyon İmar Planı	16.09.1987
Yenişehir İmar Planı	21.04.1983
Alsancak İmar Planı	24.01.1985
Ballıkuyu Revizyon İmar Planı	07.05.2002
Ballıkuyu ve Civarı Revizyon İmar Planı	16.10.2000
Yeşildere İmar Planı	29.06.2000

Şekil 4.16 Alanda Yürürlükte Olan İmar Planları, (İzmir Sürdürülebilir Ulaşım Projesi, 2017).

Basmane bölgesi, İzmir Tarihi Liman Kenti Yönetim Alanı kapsamında önemli koruma planlarına tabidir. Bu planlar, bölgenin tarihi ve kültürel değerlerinin korunmasını hedefler ve çeşitli stratejik yaklaşımlar içerir.

4.8.1 1/5000 Ölçekli Kemeraltı ve Çevresi Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı

Planın ana hedefi; Kemeraltı tarihi geleneksel kent merkezinin korunması, yaşatılması ve Agora, Tiyatro, Altın Yol, Stadyum ve Kadifekale ile bağlantısı sağlanarak kente yeniden kazandırmaktır. İzmir 1 Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu tarafından 30.01.2002 tarihinde onaylanmış ve İzmir Büyükşehir Belediye Meclisi tarafından 04.11.2002 tarihinde uygun bulunmuştur. Bu planda 8 Özel Proje Alanı oluşturulmuştur (Konak Meydanı, Altın Yol, Stadyum, Tiyatro, Kadifekale, Ali Paşa Meydanı, Hisarönü Camisi, Agora) (İTLK, 2022).

Şekil 4.17 1/5000 Ölçekli Kemeraltı ve Çevresi Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı, (İzmir Tarih Tasarım Stratejisi Raporu, 2015)

4.8.2 1/1000 Ölçekli Kemeraltı Koruma Amaçlı Revizyon İmar Planları (KARİP)

Planın hazırlanma gerekçesi, Kemeraltı bölgesinin ekonomik canlılığını kaybetmesi, turist çekememesi, sosyal ve kültürel yaşantının kaybolma tehlikesi ve bölge içerisinde kimi alanların çöküntü bölgesi haline gelmiş olması olarak belirtilmiştir.

1/1.000 Ölçekli Kemeraltı 1. Etap Koruma Amaçlı Revizyon İmar Planı: Planın amaçları arasında merkezin özgün değerlerinin korunması ve iyileştirilmesi, ekonomik, sosyo-kültürel ve fiziksel açıdan yeniden canlandırılması yer almaktadır. Plan “Geleneksel Kent Merkezinin Yeniden Canlandırılması” projesi olarak ele alınmıştır. Hedef, tarihi merkez ve çevresi için yeni bir vizyon oluşturmak, kent merkezini yerli ve yabancı ziyaretçiler için çekici hale getirmek ve böylece ekonomik canlılığı sağlamaktır.

Kemeraltı 2. Etap 1. Bölge 1/1.000 Ölçekli Koruma Amaçlı Revizyon İmar Planı: Kemeraltı bölgesinin 1. Etaptan sonra kalan kısmını oluşturan, kentin kuruluşuna dair izler taşıyan Agora ve Tiyatro'nun bulunduğu Fevzi Paşa Bulvarı ve Gaziler Caddesi'nden Kadifekale'ye tırmanan, oradan Varyant'a doğru inerek İkiçeşmelik'te sonlanan alan, Kemeraltı 2. Etap Bölgesi olarak adlandırılmıştır. Planın hedefi; “Halen kent merkezi niteliğini sürdüren geleneksel kent merkezini, tarihi ve kültürel değerleriyle günümüz gereksinimleri de dikkate alınarak geleceğe aktarabilmek” olarak tanımlanmıştır (İTLK, 2022).

4.8.3 İzmir Tarih Projesi

İzmir Büyükşehir Belediyesi, Fevzipaşa Bulvarı'nın güneyinde yer alan 1. derece, 2. derece ve 3. derece Arkeolojik ve Kentsel Sit Alanları ile Kadifekale kentsel dönüşüm proje alanını kapsayan 252 hektarlık bir bölgede, İzmirliilerin tarihle bağlarını güçlendirecek İzmir Tarih Projesi'ni geliştirmiştir. İzmir Tarih Projesi'nin amaçları; İzmir'in tarihle olan ilişkisini kuvvetlendirmek, İzmirliilerin şehirle olan hafızalarını geliştirmek ve yeniden inşa etmek (arkeolojik kaynaklar ve yapı stoğu), ve proje alanında oluşan çöküntü alanlarının oluşumunu engellemek ve bu oluşumu tersine çevirmektir (İTLK, 2022).

Proje kapsamında;

- Proje bölgesinde uygulanacak kentsel arkeoloji ve koruma stratejisi
- Proje alanında bazı yerlere yaşam alanı olmanın ötesinde deneyim gerçekleştirilen bir alan olması niteliği kazandırma stratejisi,
- İzmir-Tarih proje alanına genç nüfusu çekme stratejisi,
- İzmir-Tarih Projesi'nin yararlanıcıları,
- İzmir-Tarih Projesi'nin gerçekleştirilmesinde rol alacak aktörler,
- Uygulamanın finansman stratejisi tercihleri,
- İzmir-Tarih Projesi'nin yürütülmesinde yararlanılacak yasal mevzuat konuları, ayrıntılı olarak ele alınmıştır. (İTLK, 2022).

4.8.4 Kemeraltı ve Çevresi Yenileme Alanı

Kemeraltı ve çevresine ilişkin Kadifekale, Antik Tiyatro, Agora, Stadyum, 1., 2. ve 3. Derece Arkeolojik, Doğal ve Kentsel sit alanlarını içeren yaklaşık 210 hektarlık alan “Yenileme Alanı” ilan edilmiştir. Bu programın hedefleri (İTLK, 2022):

Hedef Grubu	Hedefler
Planlama Hedefleri	Bölgenin Tarihi, Arkeolojik ve Kültürel Kimliğini Korumaya Yönelik Planlama Çalışmalarının Tamamlanması
Fiziksel Hedefler	Kemeraltı ve Çevresi Yenileme Alanının Sahip Olduğu Arkeolojik Mirasın Bilimsel Kazı Çalışmaları ile Ortaya Çıkarılarak Korunması ve Modern Kent Yaşamı İle Bütünleştirilmesi Kemeraltı ve Çevresi Yenileme Alan İçerisindeki Anıtsal ve Sivil Mimari Örneği Yapıların Restorasyonun Yapılarak Tarihi Dokunun İyileştirilmesi ve Yaşatılarak Kentlinin Kullanımına, Kente Kazandırılması Meydan-Park, Sokak Çevre Düzenlemelerine İlişkin Kentsel Tasarım ve Çevre Düzenleme Projelerinin Hazırlanarak Uygulanması Bölgede Yer Alan Jeolojik Sakıncalı Alanların Boşaltılarak Gerekli Düzenlemelerin Yapılması
Sosyal, Kültürel ve Ekonomik Hedefler	Kemeraltı Tarihi Kent Merkezinin Geçmişteki Bölge Merkezi Niteliğine Dönüştürülmesi Konut Bölgelerinin Korunarak Sosyal Açidan Sağıklaştırılması ve Kentle Bütünleşmesinin Sağlanması Bölgenin Tarihi ve Kültürel Yapısına Yönelik Envanter Çalışmasının Yapılması Alanın Turizmle İlişkinin Tanımlanması ve Tanıtımı
Teknik Altyapı Hedefleri	Bölgenin Altyapı ve Ulaşım Sisteminin İyileştirilmesi
Örgütlenme Hedefleri	Kemeraltı ve Çevresi Yenileme Alanının Sosyal ve Ekonomik Yönden Kalkınması ve Koruma Öncelikli Rehabilitasyon Edilmesi Amacıyla Gerçekleştirilecek Projelerin Üretilmesine Yönelik Koruma Uygulama ve Örgütlenme Modelinin Oluşturulması

Şekil 4.18 Kemeraltı ve Çevresi Yenileme Alanı Program Hedefleri, (İTLK, 2022).

Kemeraltı ve Çevresi Yenileme Alanı Fiziksel Hedeflere Yönelik Projeler ise şöyledir:

Fiziksel Hedefler	Projeler
Kemeraltı ve Çevresi Yenileme Alanının Sahip Olduğu Arkeolojik Mirasın Bilimsel Kazı Çalışmaları ile Ortaya Çıkarılarak Korunması ve Modern Kent Yaşamı ile Bütünleştirilmesi	Agora ve Çevresi Koruma Geliştirme ve Yaşatma Projesi
	Kadifekale-Tiyatro ve Çevresi Koruma Geliştirme ve Yaşatma Projesi
	Antik Roma Yolunun Ortaya Çıkarılması ve Cici Park ile Bütünleştirilmesi Projesi
	Altınpark Arkeolojik Alanı ve Çevresinin Düzenleme Projesi
	Şehir Sur Duvarlarının Ortaya Çıkarılarak Kente Kazandırılması Projesi
	Antik Stadyum Alanının Ortaya Çıkarılması Projesi
	Değirmendağı'ndaki Tapınağın Ortaya Çıkarılması ve Kentle Bütünleştirilmesi Projesi
	Sur Kalıntısı Çevre Düzenleme Projesi
Kemeraltı ve Çevresi Yenileme Alanı İçerisindeki Anıtsal ve Sivil Mimari Örneği Yapıların Restorasyonun Yapılarak Tarihi Dokunun İyileştirilmesi ve Yaşatılarak Kentlinin Kullanımına, Kente Kazandırılması	Hanların Restorasyonu ve Canlandırılması Projesi
	Cami, Mescit ve Türbelerin Restorasyonu ve Canlandırılması Projesi
	Kiliselerin Restorasyonu ve Canlandırılması Projesi
	Havraların Restorasyonu ve Canlandırılması Projesi
	Hamamların Restorasyonu ve Canlandırılması Projesi
	Tarihi Otellerin Restorasyonu ve Canlandırılması Projesi
	Diğer Sivil Mimari Örneği Yapıların Restorasyonu ve Canlandırılması Projesi
Meydan-Park, Sokak Çevre Düzenlemelerine İlişkin Kentsel Tasarım ve Çevre Düzenleme Projelerinin Hazırlanarak Uygulanması	Meydan-Park Kentsel Tasarım ve Çevre Düzenleme Projeleri
	Sokak Sağlıklaştırma ve Cephe Düzenleme Projeleri
	Kemeraltı ve Çevresi Yenileme Alanında Üst Örtü ve Kent Mobilyaları Düzenleme Projesi
	Diğer Meydan, Sokak, Park ve Çevre Düzenlemelerine İlişkin Kentsel Tasarım ve Çevre Düzenleme Projelerinin Hazırlanarak Uygulanması
Bölgede Yer Alan Jeolojik Sakıncalı Alanların Boşaltılarak Gerekli Düzenlemelerin Yapılması	Heyelan Bölgesi Kentsel Dönüşüm Projesi

Şekil 4.19 Kemeraltı ve Çevresi Yenileme Alanı Fiziksel Hedefler, (İTLK, 2022).

Sosyal, Kültürel ve Ekonomik Hedefler içerisindeki alt hedeflere yönelik Kemeraltı Çarşısı Ekonomiyi Canlandırma Projesi, Tarihi Konut Bölgelerini Sosyal İyileştirme Projesi, Kadifekale Antik Tiyatro Konut Bölgesi Sosyal İyileştirme Projesi, Konut Bölgeleri Kullanıcılarının Bilinçlendirilmeleri, Eğitilmeleri ve Meslek Edindirilmelerine Yönelik Sosyal Projeler, Tarihi Mirasın Belgelenmesi ve Arşiv Oluşturulması, Tarihi Yapı Envanter Çalışması, Bölgenin Sözlü ve Yazılı Tarihinin Oluşturulması, Sokak ve Meydanların Tarihi İsimlerinin Kullanılması, Toplanan Bilgiler Doğrultusunda Olası Geri Dönüşlerin Gerçekleştirilmesi veya Sembolize Edilmesi, Butik Otel ve Pansiyonculuğun Geliştirilerek Turizme Kazandırılması, Turizme Yönelik Kurum ve Kuruluşlarla Ortak Bir Model Oluşturulması, Tarihi Kemeraltı Rehberi, Turizme Yönelik Tanıtım ve Bilgilendirme Birimlerinin Oluşturulması, Gezi Rehberinin Hazırlanması şeklinde projeler belirlenmiştir (İTLK, 2022).

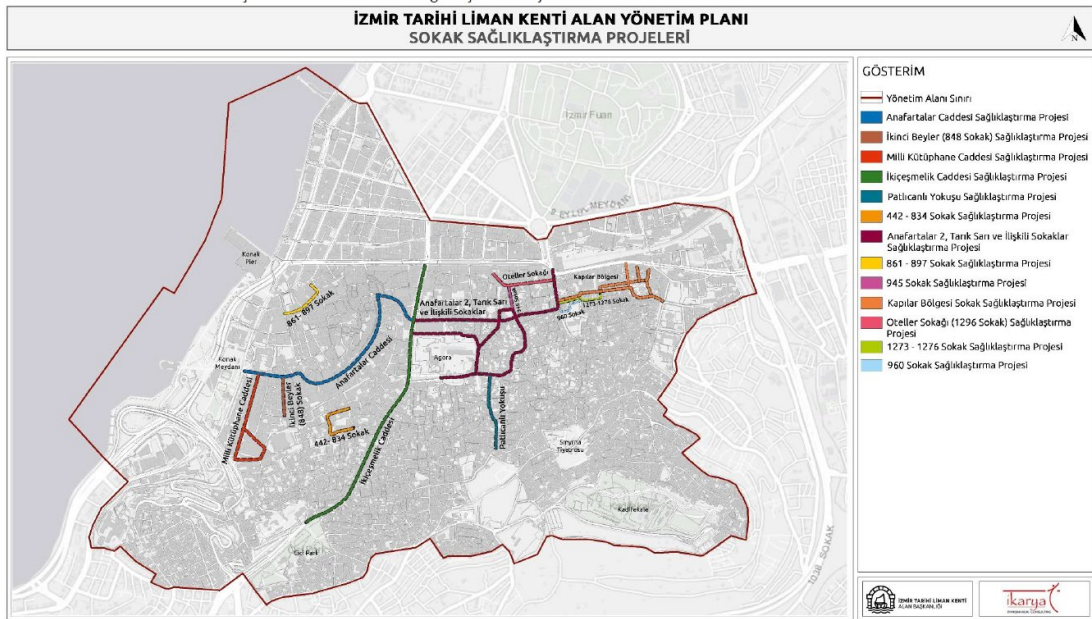

Teknik Altyapı Hedefleri içerisindeki alt hedeflere yönelik Ulaşım Projeleri, Altyapı Projeleri belirlenmiştir.

Örgütlenme Hedefleri içerisindeki alt hedeflere yönelik Yenileme Alanı Uygulama ve Örgütlenme Biriminin Kurulması, Uygulama ve Örgütlenme Modelinin Oluşturulması, Uluslararası ve Ulusal Fonlardan Destek Alınmasına Yönelik Proje Dokümanlarının Hazırlanması şeklinde projeler belirlenmiştir (İTLK, 2022).

4.8.5 Sokak Sağlıklaştırma Projeleri

İzmir Tarihi Liman Kenti Yönetim Alan Sınırı içerisinde önemli tarihi odakları barındıran akslar için planlanan ve tamamlanan sokak sağlıklaştırma projeleri mevcuttur. Sokak sağlıklaştırma projeleri, İzmir Büyükşehir Belediyesi, Konak Belediyesi ve İzmir Rölöve ve Anıtlar Müdürlüğü gibi farklı kurumlar tarafından planlanmakta ve hayata geçirilmektedir (İTLK, 2022).

Şekil 4.20 İzmir tarihi Liman Kenti Alan Yönetim Planı kapsamında bulunan Sokak Sağlıklaştırma Projeleri, (İTLK, 2022).

4.8.6 İzmir Tarih Sürdürülebilir Ulaşım Projesi

Proje, tarihi Kemeraltı bölgesinin mevcut durumunu ortaya koymayı ve bölgeyi ulaşım açısından daha erişilebilir kılacak çözüm önerileri geliştirmeyi amaçlamaktadır. “İzmir

Tarih Sürdürülebilir Ulaşım Projesi”, İzmir Tarih Projesi’ni destekleyecek ve bütünleyecek şekilde, 252 hektar büyüklüğündeki İzmir Konak Kemeraltı ve Çevresi Yenileme Alanı’nı kapsamaktadır. Proje; ulaşım seçeneklerinin sunulması, bölgenin çevre kentsel ulaşım ağlarına entegrasyonunun sağlanarak erişilebilirliğinin artırılması ve bölgenin yaya ve bisiklet öncelikli sürdürülebilir ulaşım odaklı bir yaklaşımla yeniden ele alınmasıdır. Yaya yolları planlaması yapılırken, yürümenin teşvik edilmesi ve yaya erişiminin artırılması amacıyla erişilebilirlik çalışmaları yürütülmüştür. Herkes için erişilebilirliğin sağlandığı yaygın, etkin ve güvenli yürüyüş güzergahları hedeflenmiştir. Özellikle eğitim nedeniyle yaya hareketlerinin zorlaştığı sokak ve caddelerin mekânsal olarak cazip hale getirilmesi üzerinde durulmuştur. Güvenli yaya hareketinin sağlanması için insan ölçeğine uygun sokak aydınlatma sisteminin uygulanması gerekliliği vurgulanmıştır. Kamusal alanların oluşturulması bir diğer stratejiyi oluşturmaktadır. Kamusal alanların bir sistem oluşturacak şekilde kurgulanarak canlılığının artırılması ve herkes tarafından kolay erişimin sağlanması amaçlanmıştır. Yenilikçi yön bulma yöntemleri, kent rehberleri, haritaların oluşturulması, bilgilendirme/yönlendirme sistemlerinin bu haritalarla desteklenmesi gerekliliği ortaya konulmuştur. Projenin, Kordon boyunca devam eden mevcut bisiklet yolunun Kemeraltı bölgesi içerisinde, Fevzipaşa Bulvarı ve İkiçeşmelik Caddesi üzerinden geçerek Agora etrafından Kadifekale’ye kadar ulaşan bir hat olarak düzenlenmesi önerisi bulunmaktadır (İTLK, 2022).

4.8.7 Kemeraltı Aydınlatma Master Planı

Kemeraltı Bölgesi için geliştirilen Aydınlatma Master Planı, İzmir Tarih Projesi ile bir bütün olarak değerlendirildiği vurgusu ile geliştirilmiştir. Anafartalar Caddesinin aydınlık olması dikkat çekerken, bir diğer ana aks 863 sokağın çekirdek alanda bulunan diğer tüm sokaklar gibi karanlıkta kaldığı gözlenmiştir. Bu durum alanda güvenlik sorunu oluşturmakta, alanın gece-gündüz nüfus yoğunluğu arasında önemli bir fark yaratmakta ve alanın canlılığını yitirmesine neden olmaktadır. Plan, alanın aydınlatma sorununa çözüm bulmanın yanı sıra; modern aydınlatma elemanları ile ışık kirliliğinin önüne geçmeyi, enerji verimliliğini gerçekleştirmeyi, kentsel doku ve tarihi-mimari değerlerle uyumlu bir aydınlatma altyapısı oluşturmayı hedeflemektedir (İTLK, 2022).

4.8.8 Basmane Çevresel Tasarım Önerileri

Akdeniz Akademisi ve Tarihsel Çevre ve Kültür Varlıkları Şube Müdürlüğü İzmir Tarih Proje Merkezi koordinasyonunda hazırlanan “Basmane Çevresel Tasarım Projesi” Basmane’yi yeniden kentin çekim odağı haline getirme amacını taşımaktadır. Bu kapsamda, Havra Sokağı’nın bitiminden Anafartalar Caddesi’ne uzanan ve Hatuniye Meydanı’nda sonlanan yaklaşık 1,5 hektarlık alanda, sadece fiziksel ihtiyaçları karşılamak dışında, bölgedeki kültürel çeşitliliğe, sosyal ve tarihsel değerlere dikkat çekerek farkındalık yaratmaya odaklanmaktadır (İTLK, 2022).

Şekil 4.21 (Basmane Çevresel Tasarım Projesi, 2019).

Hedefler:

- Bölgede kültür odaklı iletişim biçimlerinin geliştirilmesi,
- İnsanlar arasında “karşılaşma”, “kesişme” ve “iz bırakma” olasılıklarına ortam hazırlanması ve sürdürülebilir kılınması,
- Bölgenin canlandırılması ve çok kültürlü bir çekim merkezi haline getirilmesi, Hedef kitle olarak, yurt dışından gelecek turistler, Türkiye içinden gelecek

turistler, alışveriş ve turistik amaçlı gelen İzmirli (özellikle İzmirli gençler, çocuk ve kadınlar) ve sanata ilgi duyanların bölgeye çekilmesi, talebin canlandırılması,

- Görsel algının sağlıklılaştırılması,
- Bölgenin ticari faaliyetlerinin “deneyim” sağlayan kültür özelliğinin ortaya çıkarılması olarak belirlenmiştir (İTLK, 2022).

4.8.9 İzmir Yeşil Şehir Eylem Planı

İzmir Büyükşehir Belediyesi, Avrupa İmar ve Kalkınma Bankasının Yeşil Şehirler programına katılmıştır. Eylem Planı kapsamında yüksek sera gazı salımları ve düşük hava kalitesine yönelik eylemler planlanmıştır. Plan, özellikle ulaşım sektörüne (mevcut sera gazı salımlarının %23’ü) yönelik önemli kararlar içermektedir (İTLK, 2022).

4.8.10 İzmir Sürdürülebilir Enerji ve İklim Eylem Planı

Gelecek nesillere daha temiz ve sürdürülebilir çevre sunma vizyonunu temel alan İzmir Büyükşehir Belediyesi, İzmir Yeşil Şehir Eylem Planı ve İzmir Sürdürülebilir Enerji ve İklim Eylem Planı’nı hazırlamıştır. Her iki planda 61 eylem belirleyen Büyükşehir Belediyesi, İzmir’in iklim ve diğer çevre konularıyla ilgili 2030 yılına kadarki yol haritasını belirlemiştir. Türkiye’de ilk kez İzmir’de hazırlanan Yeşil Şehir Eylem Planı ile aralarında su, biyolojik çeşitlilik, hava, toprak ve iklim değişikliği konularının da yer aldığı çevre sorunlarına yönelik eylemler tespit edilmiş ve Sürdürülebilir Enerji ve İklim Eylem Planı’yla da sera gazı azaltım ve iklim uyum eylemleri belirlenmiştir (İTLK, 2022).

4.8.11 İzmir Turizm Tanıtım Stratejisi ve Eylem Planı 2020-2024

İzmir Vakfı ve İzmir Kalkınma Ajansı’nın iş birliği ve İzmir Büyükşehir Belediyesi’nin desteği ile hazırlanan 2020-2024 İzmir Turizm Tanıtım Stratejisi ve Eylem Planı, İzmir’in turizm stratejilerini belirlemeyi hedeflemiştir. Çalışmanın temel yaklaşımı turizmi İzmir’de 12 aya ve 30 ilçeye yaymak olarak belirlenmiştir (İTLK, 2022).

İzmir sahip olduğu doğal, tarihi ve kültürel zenginlikleri ile ziyaretçilerine farklı deneyimleri bir arada yaşatabilen, turizm çeşitliliği açısından zengin bir kent olarak ön plana çıkmaktadır. UNESCO Dünya Miras Listesi'nde yer alan Bergama Çok Katmanlı Kültürel Peyzaj Alanı ve Efes Antik Kenti ile İzmir, Tarih ve Kültür Turizminde önemli bir yer edinmektedir. Diğer taraftan İzmir; İnanç, Deniz ve Kıyı, Gastronomi, Kongre ve Fuar, Doğal, Kırsal ve Eko-Turizm, Sağlık Turizmi ve Termal Turizm, Kış, Spor Turizmi seçenekleriyle de ziyaretçilere zengin bir turizm olanağı sunmaktadır. Turizm Tanıtım Stratejisi ve Eylem Planı'nda İzmir'i diğer Akdeniz kentlerinden farklı ve özgün bir konuma taşıyan doğal, tarihi ve kültürel değerlere vurgu yapılmıştır (İTLK, 2022).

Hazırlanan bazı rotalar şunlardır: Basmane Gezi Rehberi, Kültür Sanat ve Mistik Rota, İzmir Tarih Mobil Uygulaması Tematik Tur Rotaları (Kadifekale Rotası, İnanç Rotası, Antik Kent Rotası, Müzeler Rotası, Tam Gün Rotası, Kemeraltı Rotası, Basmane Rotası), İzmir Tarih Sürdürülebilir Ulaşım Projesi Yaya Rotaları (Alışveriş ve Yeşil Rota, Kültür-Sanat ve Mistik Rota) (İTLK, 2022).

4.8.12 İzmir İl Afet Müdahale Planı 2021

İzmir Afet Müdahale Planının amacı; “afet ve acil durumlara ilişkin müdahale çalışmalarında görev alacak Çalışma Grupları ve koordinasyon birimlerine ait rolleri ve sorumlulukları tanımlamak, İzmir ili için afet öncesi, sırası ve sonrasındaki müdahale planlamasının temel prensiplerini belirlemek” olarak tanımlanmıştır (İTLK, 2022).

4.8.13 İzmir Gönüllü Yerel Değerlendirme Raporu 2021

Rapor; Birleşmiş Milletler tarafından geliştirilen 17 Sürdürülebilir Kalkınma Amacını (SKA), İzmir için “Toplumsal”, “Ekonomik” ve “Çevresel” olmak üzere 3 kategori altında değerlendirmiştir (İTLK, 2022).

Bu doğrultuda İzmir için;

- Toplumsal Amaçlar: “Yoksulluğa Son”, “Açlığa Son”, “Sağlık ve Kaliteli Yaşam”, “Nitelikli Eğitim”, “Toplumsal Cinsiyet Eşitliği” ve “Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar”

- Ekonomik Amaçlar: “İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme”, “Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı” ve “Eşitsizliklerin Azaltılması”
- Çevresel Amaçlar: “Temiz Su ve Sanitasyon”, “Erişilebilir ve Temiz Enerji”, “Sorumlu Tüketim ve Üretim”, “İklim Eylemi”, “Sudaki Yaşam” ve “Karasal Yaşam” olarak belirlenmiştir (İTLK, 2022).

4.8.14 Basmane Oteller Sokağı Rehabilitasyon ve Canlandırma Projesi

Basmanede’ki oteller sokağının dış cephe ve altyapısının yenilenmesini kapsamaktadır. Tarihi dokuyu korunurken aynı zamanda modern yaşam koşullarına uygun bir yaşam alanı oluşturmak, bölgede ekonomik canlılığı artırarak turizm potansiyeline katkı sağlamak hedeflenmiştir (İTLK, 2022).

4.9 GZFT Analizi

Önceki bölümlerde detaylı açıklanan bulgular doğrultusunda, Basmane ve Kadifekale bölgesine ilişkin bir GZFT (Güçlü Yönler, Zayıf Yönler, Fırsatlar ve Tehditler) Analizi hazırlanmıştır. Tablo 4.1 ve Tablo 4.2 ile özetlenen bu analiz, alanın kentsel iyileştirmesine yönelik plan stratejilerinin oluşturulmasına yardımcı olmaktadır.

Tablo 4.1 Güçlü Yönler – Zayıf Yönler

Güçlü Yönler	Zayıf Yönler
<ul style="list-style-type: none"> • Farklı mimari üslup ve dönemlere ait yapıların aynı bölgede bulunması. • Kent merkezinin çok katmanlı bir yapıya sahip olması ve günümüzde hala kullanılıyor olması. 	<ul style="list-style-type: none"> • Sivil mimarlık örneklerinin korunma sorunları. • Tarihi yapılarda bozulma ve deformasyonun artması, müdahalelerde geç kalınması.

<ul style="list-style-type: none"> • Kiliseler, sinagoglar, hanlar, hamamlar ve camiler gibi birçok tarihi ve kültürel zenginliğin bulunması. • İzmir'in dünya mirası listesinde bulunan alanlarının varlığı. • Tarihi ve kültürel miras öğelerinin kentin merkezi ve ulaşılabilir bir yerinde bulunması. • Tarihi yapılar ve kültürel varlıkların korunmasına yönelik başarılı restorasyon projelerinin gerçekleştirilmesi. • Bu bölge için yürürlükte olan koruma planları, restorasyon ve sağlıklılaştırma projeleri, kültürel projeler, altyapı projeleri ve afet planları bulunması. • Alanda onaylanmış Koruma Amaçlı İmar Planları'nın varlığı, KUDEB'in denetim faaliyetleri ve restorasyon projelerinin canlandırılması. • Dana Bayramı gibi geleneksel etkinliklerin devam ettirilmesi ve mitolojik unsurların varlığı. • Tarihi Kemeraltı Çarşısı'nın ticari fonksiyonları ve küçük esnaf kültürünün devam etmesi. • Konut alanlarında yaşamın sürüyor olması. • Ticari faaliyetler, üretim mekanları, eğitim mekanları, sağlık mekanları ve ticari mekanların işler durumda olması. • Alanda yıl boyunca çeşitli sosyal ve kültürel etkinliklerin düzenlenmesi. • Alanda toplu taşıma sistemlerinin çeşitli ve yoğun olması, yaya ve bisiklet ulaşımına yönelik projelerin varlığı. 	<ul style="list-style-type: none"> • Restorasyon çalışmalarının yüksek maliyetli olması ve sürecin yavaş ilerlemesi. • Metruk yapıların güvenlik sorunları yaratması. • Pek çok yapının çökme tehlikesi altında bulunması. • Fiziki çevrenin köhneleşmesi ve alanın tarihi ve kültürel dokusunun zarar görmesi. • Yollar ve kaldırımların genel olarak bakımsız, yaya erişebilirliği açısından elverişsiz olması, sokaklarda temizlik sorunu olması. • Yağmur suyu ve elektrik altyapısının yetersiz olması. • Dar sokaklar nedeniyle acil durum müdahalesinin zor olması. • Bölgenin toplumsal yapısının sürekli göçler ve buna bağlı demografik değişimler sebebiyle çok kültürlülüğünden gettolaşmaya doğru olumsuz şekilde dönüşmesi. • Basmane bölgesinde güvenlik sorunları, suç oranlarında artış olması. • Göçmenler ve yerel halkın sosyal hayatta ayrışması, kayıt dışı ekonomi ve istihdam sebebiyle ticarete haksız rekabetin artması. • Yerel halk ve göçmenler arasında gerilim oluşması ve yerel halkta aidiyet hissinin zayıflaması. • Karanlık sokaklar bulunmasının güvensizlik hissini artırması. • Güvensizlik algısının turizm ve ziyaretçiler açısından caydırıcı olması. • Yoksulluğun yoğun olması ve gelir adaletsizliği.
---	--

<ul style="list-style-type: none"> • Çalışma alanının İzmir'in merkezinde ve ulaşım arterlerine yakın konumda yer alması sayesinde yüksek erişilebilirliğe sahip olması. • Yürütülen çalışmalarda STK'ların da aktif rol alıyor olması ve katılımcı süreçler yürütülmesi ile toplumun çeşitli kesimlerinin desteğinin alınması. • Kurumlar arası koordinasyonun başarılı olması ve risk önleme, müdahale altyapısı ve kapasitesinin güçlü olması. 	<ul style="list-style-type: none"> • Yoksulluk ve mülk değerlerinin düşmesinin bir döngü oluşturması. • Sosyal uyum ve entegrasyon için hizmet eksikliği. • Anafartalar Caddesi'nde yenileme çalışmalarının sürdürülebilirliğinin sağlanamaması. • Plan ve uygulama süreçlerine mülk sahiplerinin dâhil edilememesi. • Tarihi ve kültürel değerlerin bilinirliğinin yeterli seviyede olmaması. • Konaklama imkanlarının kalite açısından yetersiz olması. • Kurumlar arası koordinasyon eksikliği.
--	---

Tablo 4.2 Fırsatlar- Tehditler (İTLK, 2022)

Fırsatlar	Tehditler
<ul style="list-style-type: none"> • Yüksek turizm potansiyeli ve buna bağlı gelir elde etme imkânı bulunması. • Turizm tanıtım stratejileri ve kültürel ve tarihsel etkinliklerin düzenlenmesi yoluyla bölgenin cazibesinin artırılması. • İzmir Tarihi Liman Kentinin merak uyandırma ve geniş ziyaretçi kitlesine hitap etme potansiyeli. • Agoranın kent merkezinde önemli bir konumda olması ve ticaret merkeziyle ilişkilendirilebilmesi. • Agora, Kadifekale ve Antik Tiyatro'da süren kazı çalışmaları. 	<ul style="list-style-type: none"> • Restorasyon maliyetlerinin artması ve uzayan süreçler sebebiyle tescilli yapıların yıkılma tehlikesi altında olması. • Ağır hasarlı yapıların yıkılma tehdidi. • Mekânların terk edilmesi ve çöküntüleşme süreci. • Koruma Amaçlı İmar Planları'nın uygulanmasında güçlükler yaşanması. • Metruk yapıların yok olması sonucu kültür varlıklarının kalıcı olarak yok olması riski. • Sosyal uyum sorunları nedeniyle nüfus grupları arasında gerilim riski.

<ul style="list-style-type: none"> • Gelişen teknolojiyle alanın daha fazla kişiye tanıtılabilmesi. • Göçmenler ve yerel halk arasında sosyal uyumu artıracak projeler ve etkinlikler düzenlenmesi. • Sivil toplum kuruluşları ve sosyal hizmetler aracılığıyla bölgedeki sosyal uyumun sağlanmasına katkıda bulunulması. • Bölgedeki genç nüfus için eğitim ve istihdam olanaklarının artırılması yoluyla sosyal ve ekonomik kalkınmanın desteklenmesi. • Mesleki eğitim programları ve girişimcilik destekleri ile bölgedeki işsizliğin azaltılması. • İzmir'deki üniversite gençliğinin alana çekilmesi ve genç nüfusun tarihi alanlarla etkileşimini artırarak sosyal ve kültürel dinamizm sağlanması. • Sahipliliğin ve aidiyetin arttığı bölgelerin varlığı. • Zanaatların atölyelerle canlandırılması ve yaşatılma olanaklarının bulunması. • Somut olmayan kültür mirası değerlerinin varlığı. • Kültürel altyapının çeşitli festivaller, fuarlar ve etkinlikler için potansiyel sunması. • Koruma bilincinin yükseliyor olması. • Uluslararası kuruluşlar ve diğer şehirlerle kurulacak işbirlikleri ile projeye finansal ve teknik destek sağlanması. • Kamu kurumları, STK'lar ve özel girişimcilerin alanda çalışma yapıyor olması.	<ul style="list-style-type: none"> • Göçle gelen nüfusun yapı sahiplerini alandan uzaklaştırması. • Göçmen nüfus yoğunluğunun güvenlik açısından tehdit olarak görülmesi. • Sosyal risklerin mekânı etkilemesi (suç oranlarının artması, madde bağımlılığı, vandalizm). • Somut ve somut olmayan kültür varlıklarının yok olma riski. • Kentsel yenileme projelerinin finansal kaynaklarının yetersiz olması ve politik engellerle karşılaşması. • Yerel yönetimler ve merkezi hükümet arasındaki koordinasyon eksikliklerinin projelerin etkin bir şekilde uygulanmasını engelleme riski. • Hava kirliliğinin insan sağlığı ve tarihi yapılara olumsuz etki etmesi. • Zanaatların yok olmaya başlaması ve zanaat bilgisinin kaybolması. • Hafıza mekanlarının kapanması ve sokakların ıssızlaşması. • Tarihi kent merkezinde ticari aktivitelerin kaybolma riski. • Alanın kullanımının azalması nedeniyle kent merkezinin yer değiştirmesi. • Yatırımların denetimsizliği ve eşgüdüm eksikliğinin yatırımların bozulmasına yol açması.
--	---

<ul style="list-style-type: none"> • Alanda düşük karbonlu ulaşım sistemlerinin uygulanabilme potansiyeli. • Alanın miras listesine girmesi ile kurumlararası iş birliği ve iletişimin artma potansiyeli. • Gönüllü STK ekipleri ile afetle mücadele kapasitesinin güçlendirilme olanağı.	
--	--

5 Sonuç ve Öneriler

Bulgular bölümünde çalışma alanının tarihsel gelişimi, İzmir ve dünya tarihi açısından önemi ile yakın tarihteki gelişimler ve bugün içinde bulunduğu durum detaylı olarak araştırılmıştır. Bu bölüm sonunda yapılan GZFT analizi ile alanın güçlü ve zayıf yönleri tespit edilmiş, fırsat ve tehditler araştırılmıştır. Bu analiz, araştırma alanı olan Basmane-Kadifekale bölgesinin kentsel iyileştirmesine yönelik plan stratejileri oluşturulmasına yardımcı olmuştur.

Basmane ve Kadifekale bölgeleri için önerilen stratejiler, bölgenin tarihî ve kültürel değerlerini korumak, sosyal uyumu güçlendirmek ekonomik kalkınmayı sağlamak üzerine kurgulanmıştır. Bu stratejiler, yönetimden altyapı iyileştirmelerine, turizmi geliştirmekten sosyal uyum projelerine kadar geniş bir yelpazeyi kapsar. Yapılan analizler, bölgedeki sosyal sorunların başında gelen göçmen baskısına yönelik stratejilerin de gerekli olduğunu göstermektedir.

Bir diğer bulgu, “Alanda Yürürlükte Olan Mevcut Plan ve Projeler” başlığı altında açıklandığı üzere, Basmane-Kadifekale bölgesi için halihazırda yapılmış olan kapsamlı plan ve projelerin varlığı olmuştur. Mevcut planlama kararları; fiziksel, sosyal-kültürel, ekonomik hedefler ile teknik altyapı ve örgütlenme hedeflerini içeren çok yönlü içeriklere sahiptir. Ancak özellikle fiziki hedefler kapsamında bulunan koruma ve restorasyon çalışmaları ile sokak sağlıklaştırma, kanalizasyon altyapısı gibi

uygulamaların hayat geçişi, proje maliyetleri ve bürokratik süreçler sebebiyle yeterli oran ve hızda gerçekleşmemektedir.

Bölge için hazırlanmış olan çok yönlü planlara rağmen ilerlemenin yavaşlığı, bölge için bir yönetim planı oluşturularak uygulama ve kararların katılımcı süreçlerle eşgüdüm içerisinde yürütülmesi gereğini düşündürmektedir. Bu yönetim planı çerçevesinde uygulanacak eylemlerin kısa-orta-uzun vade planlanması yapılarak yürütülmesi, sürekli değerlendirme ve gerekli güncellemeler sisteminin kurulması değerlendirilmelidir.

Kısa vadede alınacak önlemler çerçevesinde, bölgenin daha yaşanabilir bir hale gelmesi ve sosyal uyumun artırılması konularında Basmane bölgesi halkının talepleri öncelik olarak görülmelidir (İTLK, 2022):

Güvenliğin artırılması: Özellikle gece saatlerinde yaşanan güvenlik sorunları hem yerel halk hem de göçmenler için endişe verici bir durum yaratmaktadır. Bu nedenle, güvenlik önlemlerinin artırılması ve daha etkin denetim mekanizmalarının kurulması gerekmektedir.

Bakım ve Temizlik Hizmetlerinin İyileştirilmesi: Sokak ve kaldırımların bakımı ile temizliği konusundaki eksiklikler hızla giderilmelidir. Bu durum, bölgenin genel estetiğini olumsuz etkilemekte ve yaşam kalitesini düşürmektedir.

Tarihi Dokunun Korunması ve Restorasyon Projeleri: Restorasyon projelerinin hayata geçmesine yönelik organizasyon ve finansman desteği sağlanmalıdır. Tarihi dokunun korunması hem turizm potansiyelini artıracak hem de bölgenin kültürel mirasını gelecek nesillere aktaracaktır.

Ulaşım ve Altyapı Hizmetlerinin İyileştirilmesi: Ulaşım ve altyapı hizmetlerinin iyileştirilmesi, trafik düzenlemeleri, otopark kapasitesinin artırılması ve sokak aydınlatmalarının iyileştirilmesi gibi önlemler, bölgedeki yaşam kalitesini artıracak önemli adımlar olarak görülmektedir.

Sosyal ve Kùltürel Tesisler: Halk, sosyal ve kùltürel tesisler, çocuklar ve gençler için oyun parkları, spor alanları ve sosyal etkinlik alanlarının artırılması, bölgenin sosyal yaşamını canlandıracaktır.

Mùlteci Sorununun Çözülmesi: Bölgedeki mùlteci yoğunluğunun getirdiği sosyal ve ekonomik baskılara yönelik kalıcı çözümler yerel ve merkezi yönetimle eşgüdüm içinde üretilmelidir. Bölgede göçmen yoğunluğunun azalması, göçmenlerin barınma sorununu çözmeye yönelik konut alanları oluşturulması, göçmenlerin sosyal ve mekansal etkilerinin şehir geneline dağıtılması, küçük ve kendi kendine yeterli kentsel alanlar oluşturulması ve bu kapsamda, göçmenlere yönelik sosyal uyum programlarının ve destek hizmetlerinin artırılması gerekmektedir.

GZFT analizinden faydalanılarak hazırlanmış olan, Basmane- Kadifekale Bölgesine yönelik kentsel iyileştirme plan stratejileri Tablo 5'te sunulmuştur:

Tablo 5.1 Basmane- Kadifekale Bölgesi Kentsel İyileştirme Plan Stratejileri

STRATEJİ	AMAÇ	HEDEF KİTLE	ÖNERİLEN EYLEMLER	HEDEF SÜRE	PAYDAŞLAR	BAŞARI GÖSTERGELERİ
Yönetişim Planı Oluşturulması	Bölgedeki tüm çalışmaların uyum içinde yürütülmesi	Yerel halk, ziyaretçiler	Uygulamaların bir merkezden koordine edilmesi, tüm paydaşların dahil edilmesi, yönetim sistemi kurulması, dijital sistemler kurgulanması	Kısa vade	Yerel yönetimler, Koruma Kurulları, Bakanlıklar, STK'lar	Planların ve projelerin uyum içinde uygulanması, sistemli bir uygulama- kontrol- değerlendirme sürecinin işlenmesi
Koruma Amaçlı İmar Planlarının Güncellenmesi	Tarihi kimliğin korunması ve yapıların sürdürülebilir kullanımı	Yerel yönetimler, Bakanlıklar, planlamacılar	Planların revize edilmesi, tasarım rehberlerinin oluşturulması, kurumlar arası eşgüdüm	Kısa vade	Yerel yönetimler, Koruma Kurulları, Bakanlıklar	Güncellenmiş planların uygulanması, uyumsuzlukların giderilmesi
Tarihi Alanların Yapı ve Sokak/Alan Ölçeklerinde Restorasyonu	Tarihi alanların özgün niteliğinin korunarak restorasyonu	Yerel halk, mülk sahipleri, ziyaretçiler	Doğru malzeme seçimi ve uygulama yöntemleriyle restorasyon çalışmalarının hızlandırılması	Kısa/ Orta Vade	Meslek uzmanları, yerel halk, yerel yönetimler, Bakanlık	Restorasyon projelerinin tamamlanması, tarihi yapı ve dokunun korunması
Kentsel Arkeoloji ve Koruma Stratejisi	İzmir'in tarihi dokusunu koruyarak kentsel yaşamı canlandırmak	Yerel halk, ziyaretçiler	Arkeolojik kazıların yapılması, arkeolojik alanların düzenlenerek günlük yaşama katılması	Orta/ Uzun vade	Yerel yönetimler, Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu, Bakanlık	Korunan ve canlandırılan arkeolojik alanlar, artan ziyaretçi sayısı

Alanın Turizm ve Tarihi Değerlerle Prestijli Hale Getirilmesi	Alanın tarihi mirasının korunması ve turizm cazibesinin artırılması	Ziyaretçiler yerel halk, yatırımcılar	Tarihi yapıların restorasyonu, bilgilendirme merkezlerinin kurulması, tanıtım kampanyaları düzenlenmesi	Kısa/ Orta Vade	Yerel yönetimler, Bakanlık, yatırımcılar	Artan turist sayısı, ulusal ve uluslararası tanıtımda olumlu geri bildirimler
Turizm Potansiyelinin Artırılması	Alanın turizm çekiciliğinin ve gelir potansiyelinin artırılması	Ziyaretçiler yerel halk, yatırımcılar	Kültürel ve tarihsel etkinlikler düzenlenmesi, turizm tanıtım kampanyalarının yapılması, alanla ilgili farkındalığı artıracak projeler üretilmesi, turistik alanların iyileştirilmesi, kaliteli konaklama imkanları yaratılması	Kısa/ Orta Vade	Bakanlık, yerel yönetimler, turizm işletmeleri	Turist sayısındaki artış, turizm gelirlerindeki yükseliş
Mevcut Altyapı Sorunlarının Çözülmesi	Bölgenin daha yaşanabilir hale gelmesi	Yerel halk, yatırımcılar, mülk sahipleri, ziyaretçiler	Yağmur suyu, elektrik ve aydınlatma altyapısının iyileştirilmesi, sokak temizlik ve bakımının sağlanması, trafik ve otopark düzenlemeleri	Kısa Vade	Yerel yönetimler, yatırımcılar	Gündelik yaşam standartlarında iyileşme, yerel halk ve ziyaretçi memnuniyetinde artış
Sürdürülebilir Ulaşım ve Altyapı Sistemlerinin Geliştirilmesi	Yeşil altyapının artırılması ve ulaşımın sürdürülebilir hale getirilmesi	Şehir planlamacıları, yerel halk, bisiklet kullanıcıları	Bisiklet yolları yapılması, yaya yollarının düzenlenmesi, altyapı sistemlerinin yenilenmesi ve yeşil alanların artırılması	Kısa/ Orta Vade	Yerel yönetimler, çevre mühendisleri, şehir planlamacıları	Sürdürülebilir ulaşım projelerinin uygulanma oranı, çevresel iyileşme durumu
Metruk Yapıların Güvenlik Sorunlarının Giderilmesi	Metruk yapıların güvenlik risklerinin ortadan kaldırılması	Yerel halk, yatırımcılar, mülk sahipleri	Metruk yapıların restorasyonu veya güvenlik altına alınması, alanın sürekli izlenmesi ve güvenlik birimlerinin etkinliğinin artırılması	Kısa Vade	Yerel yönetimler, güvenlik birimleri	Güvenlik risklerinin azalması, alanın fiziki güvenlik durumunun iyileştirilmesi

Konutların Sağlıklaştırılması ve Gece-Gündüz Nüfus Dengesi	Alanın konut dokusunun iyileştirilmesi ve dengeli nüfus yapısının sağlanması	Yerel halk, yatırımcılar, gençler	Konutların restorasyonu ve sağlıklaştırılması, kiraların dengelenmesi için teşvikler verilmesi	Kısa/ Orta Vade	Yerel yönetimler, yatırımcılar, konut sahipleri	Yenilenmiş konut sayısı, gece-gündüz nüfusunun dengelenmesi
Alandaki güvenlik sorunlarının çözülmesi	Bölgede yaşanabilirliğin artması, güvenliğin artması, ziyaretçilerin alana çekilmesi	Ziyaretçiler yerel halk, göçmenler, yatırımcılar	Kayıt dışı ekonomi ve suçlara karşı denetim mekanizmaları kurulması, metruk yapı ve karanlık sorunlarının çözülmesi, istihdam ve yerel kalkınma önlemleri alınması, göçle beraber sürekli değişen nüfus sorununun çözülmesi, sosyal hizmetlerin yaygınlaştırılması.	Kısa/ Orta Vade	Yerel yönetimler, güvenlik birimleri, merkezi yönetim, STK'lar	Güvenlik risklerinin azalması, alanın fiziki güvenlik durumunun iyileştirilmesi, güvensizlik hissini yok edilmesi, yerel halkta aidiyet hissini geri kazanılması, ziyaretçi sayısının artması
Sosyal Uyum Projelerinin Geliştirilmesi	Göçmenler ve yerel halk arasında sosyal uyumun sağlanması, yoksulluk ve gelir adaletsizliğini azaltmak	Göçmenler, yerel halk, STK'lar	Sosyal etkinlikler ve projeler düzenlenmesi, dil ve kültür merkezlerinin açılması, sosyal hizmetlerin yaygınlaştırılması, oyun parkları, spor alanları ve sosyal etkinlik alanlarının artırılması, kadın üretiminin artırılması, meslek edindirme eğitimleri	Kısa Vade	STK'lar, sosyal hizmetler, yerel yönetimler, merkezi yönetim	Sosyal uyum artışı, gerilimlerin azalması, istihdam artışı, yoksulluğun azalması, cinsiyet eşitliğinin sağlanması

Bölgedeki göçmen baskısını azaltmak	Barınma imkanları yaratarak bölgedeki göçmen yoğunluğu azaltmak, kültürel değerleri korumak, yerel halkın semte dönüşünü sağlamak	Göçmenler, yerel halk, ziyaretçiler	Göçmenlerin barınma sorununu çözmeye yönelik konut alanları oluşturulması, göçmenlerin sosyal ve mekansal etkileri şehir geneline dağıtılması, küçük ve kendi kendine yeterli kentsel alanlar oluşturulması	Kısa Vade	Yerel yönetimler, merkezi yönetim	Göçmenlerin barınma ve yaşam koşullarının iyileşmesi, bölgedeki göçmen nüfusun yeni alanlarda kayıtlı hayata geçmesi, yerli halkta aidiyet hissinin tekrar oluşması, mülk sahiplerinin semte geri dönmesi
Finansman Stratejisinin Oluşturulması	Kentsel iyileştirme projeleri için sürdürülebilir finansman sağlamak	Yatırımcılar, yerel yönetimler, özel sektör	Özel sektör ve kamu ortaklıkları oluşturulması, yerli ve yabancı yatırımcılarla iş birliği yapılması, fon kaynaklarının çeşitlendirilmesi, sponsorluklar, uluslararası fon ve hibe başvuruları	Kısa/ Orta Vade	İzmir Büyükşehir Belediyesi, yatırımcılar, finans kurumları, özel sektör, uluslararası kuruluşlar,	Finansman sağlanan proje sayısı, tamamlanan projelerin oranı, sağlanan uluslararası fon miktarı.
Alanı tarihle birlikte yaşayan bir bölge haline getirmek	Alanın sanat ve tasarım faaliyetleriyle canlanması, gece ve gündüz canlı bir yer haline gelmesi, sosyal ve kültürel dinamizm yaratmak,	Yerel halk, işletmeler, ziyaretçiler, yatırımcılar, sanatçılar, tasarımcılar	Tarihi alanların modern kullanım için dönüştürülmesi, antik tiyatrunun restorasyonu ve kültürel etkinliklere açılması, gündüz ve gece etkinliklerinin düzenlenmesi, açık hava kafe ve restoranların teşvik edilmesi, aydınlatma projeleri, sanat ve tasarım faaliyetleri, sanat galerileri, tasarım atölyeleri ve sanat festivalleri düzenlenmesi,	Kısa/ Orta Vade	İzmir Büyükşehir Belediyesi, turizm işletmeleri, yatırımcılar	Tarihi alanların aktif kullanımı, kültürel etkinliklerin artması, artan ziyaretçi ve katılımcı sayısı, işletme faaliyetlerinin sürekliliği, kültürel etkinliklerine katılımın artması, alanda yaratıcı faaliyetlerin çoğalması, oluşturulan yeni deneyim alanları.

			zanaatçıların desteklenmesi			
Gençlerin alana çekilmesi yoluyla sosyal, kültürel ve ekonomik canlanma sağlanması	Gençleri alanın tarihine ve kültürüne dahil ederek çekici hale getirmek, genç nüfusu tarihi alanlarla etkileşime sokarak sosyal ve kültürel dinamizm yaratmak	Gençler, üniversite öğrencileri, genç profesyoneller	Gençlere yönelik kültür, sanat ve spor etkinlikleri düzenlenmesi, gençlik merkezleri açılması, uygun fiyatlı konaklama imkanlarının sunulması, arkeolojik kazılara dijital teknolojilerden faydalanılması	Kısa/ orta vade	Üniversiteler, yerel yönetimler, kültürel organizasyonlar, Bakanlık, STK'lar, spor kulüpleri, eğitim kurumları	Genç ziyaretçi sayısının artması, gençlik etkinliklerine katılım,
Risk Yönetimi Stratejilerinin Geliştirilmesi	Doğal afetlere ve yangın vb, diğer risklere karşı alanın dayanıklılığının artırılması	Yerel yönetimler, afet yönetimi birimleri, yerel halk	Depreme karşı güçlendirme çalışmaları, su baskınlarına karşı önlemler alınması, dar sokaklara müdahale için önlem geliştirilmesi, sigorta sistemleri geliştirilmesi, gönüllü STK ekipleri ile afetle mücadele kapasitesinin güçlendirilme	Kısa/ orta vade	AFAD, İzmir Büyükşehir Belediyesi, meslek odaları, uzmanlar, STK'lar	Güçlendirilmiş yapıların sayısı, afet sonrası zararların azalması

Son olarak, bölgenin kentsel iyileştirilmesine yönelik uygulanacak tüm stratejiler Basmane bölgesinin tarihsel süreç içerisindeki göç verileri değerlendirilerek ve bölgenin gelecekte de göç dalgaları karşısında dirençsiz durumda kalmamasına yönelik önlemler düşünülerek planlanmalıdır.

Kaynaklar

Akçura, N. (1973). Yabancı Ülkelerde Eski Eserlerin Korunması. Mimarlar Odası Mimarlık Dergisi, (8), 13-17.

Akyüz Levi, E. ve Genç, U.D. (2018). 19. Yüzyıldan Günümüze İzmir'in Morfolojisindeki Değişimde Tarihi Dokuların Yeri, Türkiye Kentsel Morfoloji Araştırma Ağı II. Kentsel Morfoloji Sempozyumu, ss.471-492.

Altınay, N. (2022). *Kentsel İç Mekanlar Olarak Kentsel Boşluklar: Basmane, İzmir* (Yüksek Lisans Tezi). Yaşar Üniversitesi, İzmir.

Arabacıoğlu, D. F. P., & Aydemir, P. (2007). Tarihi çevrelerde yeniden değerlendirme kavramı. MEGARON/Yıldız Teknik Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi E-Dergisi, 2(4), 204-212.

Arabulan, S. (2008). *Yer/mekân kimliğinin değişimi: Mezitbey hamamı ve yakın çevresi alan çalışması* (Yüksek Lisans Tezi). Trakya Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Edirne.

Aşçı, H. (2019). *Suriyeli mültecilerin yerleşiminden sonra Basmane'de değişen gündelik hayat* (Yüksek lisans tezi). Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Bilgehan, A. (2019). *Tarihi çevrelerde kentsel yenileme: Gökçeada Dereköy örneği* (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.

Birol, G. (2007). Bir kentin kimliği ve kervansaray oteli üzerine bir değerlendirme. *Arkitekt Dergisi*, 514, 46-54.

Braybrooke, D. and Lindblom, C.E. (1963), *A Strategy of Decision: Policy Evaluation as a Social Process*. New York: Free Press of Glencoe

Cilasun, A., & Bayram, G. (2016). Kentsel Mirası Aydınlatma ile Görünür Kılmak: Tarihi İzmir Kadifekale Sarnıç Örneği. MEGARON 2016;11(2):273-281. DOI: 10.5505/megaron.2016.17363.

Crawley, H., & Özerim, M. G. (2016). *Geri İtme ve İleri Çekme: Avrupa-Türkiye İlişkilerinde Göç ve Mültecilik*. Avrupa Birliği Mutabakatı.

Çiçek, Ü. (2006). İzmir Konaklama Yapıları ve Tarihsel Gelişimi, İzmir Ticaret Odası Ar&Ge Bülten, ss.25-32.

Çobangil, O. (2017). *Türkiye'ye Dış Göçle Gelen Nüfus Hareketlerinin (Mülteciler ve Sığınma Arayanlar), Kıyı-Sınır Kent Yönetimine Etkileri: İzmir-Basmane Örneği* (Yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi.,

Ertürk, A. (2019). *İzmir Basmane'de kamusal alan için kapsayıcı tasarım: Kentsel mobilya için bir tasarım yöntemi olarak psikocoğrafya* (Yüksek Lisans Tezi). İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü.

Günay, B. (1992). Kentlerin Yeniden Üretilmesi Süreçleri. *Mimarlık Dergisi* 249 Yıl: 230 Sayı:4 s.11-14.

Hasol, D. (1998). Ansiklopedik Mimarlık Sözlüğü (yedinci baskı). *Yapı-Endüstri Merkezi Yayınları*, İstanbul.

Işıkkaya, A. Devrim, (2008). *Kentsel Çöküntü Bölgelerinin Örgütlenmesi ve Yeniden Kullanımı* (Doktora Tezi), Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

İzmir Dergisi, (2022). <https://www.izmirdergisi.com/tr/dergi-arsivi/31-7nci-sayi/2134-tarihsel-ve-yasamsal-kesismeler-basmane-oteller-bolgesi%20%2011.01.2022>

İzmir Tarihi Liman Kenti Alan Başkanlığı. (2022). İzmir Tarihi Liman Kenti Alan Yönetim Planı 2022-2027. İzmir: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı. <https://kvmmg.ktb.gov.tr/Eklenti/102377,uyp---izmir-tarihi-liman-kenti-yonetim-planipdf.pdf?0>

Tekeli, İ. (2015). İzmir Tarih Projesi Tasarım Stratejisi Raporu. İzmir: İzmir Büyükşehir Belediyesi. https://www.izmeda.org/Upload_Files/FckFiles/file/Izmir-Tarih%20Strateji%20Raporu.pdf

Kalaycı Önaç, A., Birişçi, T., & Karcı Demirkol, A. (2020). Kentsel Kimlik ve İmge Olarak İzmir Basmane-Kadifekale Aksının Dünü Bugünü Yarını. *Kent Akademisi*, 13(3), 404-416.

Karakaya Ayalp, E., Yangın Kiremit Esen (2021). İzmir'in kapıları: kent mültecilerinin göç hikayeleri ve yaşam koşulları. *Urban Academy Journal of Urban Culture and Management*, 14(3), 659–686.

Keleş, R. (1998). *Kentbilim Terimleri Sözlüğü*, Baskı yeri: İmge Kitabevi.

Kılıç, M. S. (2023). *Bir Geçiş Bölgesinde Yaşamak: İzmir Basmane'de Süzülme ve Yerinden Edilme Deneyimleri* (Yüksek Lisans Tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi, Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı, Kentsel Koruma ve Planlama Programı.

Levent, T. (2019). Türkiye'de Kentsel Planlama İçin Yeni Bir Zorluk: Zorunlu Göçün Sosyo-Mekansal Etkileri. *European Spatial Research and Policy*, 26(2), 115-134.

LSA Associates (2003). Kansas City Walkability Plan. Eylül 2016'da <http://kcmo.gov/wp-content/uploads/2013/07/walkability.pdf> adresinden alındı.

Martin, Ron, et al. (2021) *Levelling up Left Behind Places: The Scale and Nature of the Economic and Policy Challenge*. Baskı Yeri: Taylor & Francis Group.

Okumuş, G. (2011). *Sürdürülebilir Kentsel Yenileme İçin Bir Yaklaşım: Çanakkale Fevzipaşa Mahallesi Örneği*. (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Özden, P. P. (2002). *Yasal ve yönetsel çerçevesiyle şehir yenileme planlaması ve uygulaması: Türkiye örneği* (Doktora Tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.

Perşembe, S., & Gönç, S. (2018). Basmane ve Çevresinin Tarihi ve Kentsel Gelişimi. *İzmir Dergisi*, 13(3), 17-19.

Sürgevil, A. (2011). *Göç ve Yerleşim: İzmir Basmane Örneği*. Dokuz Eylül Üniversitesi.

Şen, B., Şen, A.A., (2015), İstanbul'un öteki yüzü ve araftakiler: Suriçi İstanbul'da göç, yoksulluk ve göçmen mekânları. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(21), 31-58.

WRI Türkiye. (2017). *İzmir Tarih Sürdürülebilir Ulaşım Projesi*. İstanbul: WRI Türkiye Sürdürülebilir Şehirler.

https://wriehirler.org/sites/default/files/IzmirSurdurulebilirUlasimProjesi_Final.pdf

Yakıcı, N. (2018). *Urban regeneration contexts in historical city centers: İzmir, Kemeralti case*. İzmir Katip Çelebi University.

Yorulmaz, A. (2022). *Tarihsel Süreç İçerisinde İzmir Konaklama Tesislerinin Gelişimi, Basmane Bölgesinin Toplumsal Yapısının Süreç İçerisinde Geçirdiği Değişimler ve Konaklama İşletmeleri ile Etkileşimi* (Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Yıldırım, D. Ş. (2019). Suriyeli Göçü ve Sığınmacıların Entegrasyon Sürecinde STK'lar. *Journal of International Social Research*, 12(63), 726-735.

Yıldız, A. (2023). *Tarihi Çevrelerde Kentsel Yenileme: Gökçeada Dereköy Örneği* (Yüksek lisans tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.

Zeren, N. (1981). *Kentsel alanlarda alınan koruma kararlarının uygulanabilirliği* (Doktora Tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.